

Ο ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ
ΤΟΥ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΝΟΡΙΑΚΟΥ ΚΛΗΡΟΥ
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΟΥ ΕΠΙΣΗΜΟΥ ΔΕΛΤΙΟΥ "ΕΚΚΛΗΣΙΑ,"

ΕΤΟΣ Ε' | ΑΘΗΝΑΙ, ΦΙΛΟΘΕΗΣ 19 | 1 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1956 | ΑΡΙΘ. 21

ΕΙΝΑΙ Ο ΖΗΛΟΣ ΜΑΣ ΓΝΗΣΙΟΣ;

Ένας ιερεὺς ζήλωτης με πλούσια δρᾶσι εἶδε κάποτε ἕνα ὄνειρο. Ὁ ἴδιος μᾶς τὸ ἔχει περιγράψει ὡς ἐξῆς:

«Καθόμωνα στὴν πολυθρόνα μου, κουρασμένος κι' ἐξηνη-
τλημένος ἀπ' τὴν ἐργασία. Τὸ σῶμα μου πονοῦσε ἀπ' τὴ με-
γάλη κόπωση. Πολλοὶ στὴν ἐνορία μου ζητοῦσαν τὸν πολύτιμο
μαργαρίτη. Καὶ πολλοὶ τὸν εἶχαν βρῆ. Ἡ ἐνορία μου προώ-
δευε ἀπὸ κάθε ἄποψι. Ἡ ψυχὴ μου πλημμύριζε ἀπὸ χαρὰ, ἐλ-
πίδα καὶ θάρρος. Τὰ κηρύγματά μου ἔκαναν μεγάλη ἐντύπωση.
Πολλοὶ προσήρχοντο στὴν ἐξομολόγησι. Ἡ Ἐκκλησία μου ἦταν
πάντοτε ἀσφυνκτικὰ γεμάτη. Εἶχα κατορθώσει νὰ κινητοποιήσω
ὀλόκληρη τὴν ἐνορία. Ἰκανοποιημένος ἀπ' ὅλα ἐργαζόμωνα κάθε
μέρα μέχρις ἐξαντλήσεως.

Ἐνῶ σκεπτόμωνα ὅλα αὐτά, χωρὶς νὰ τὸ καταλάβω, με
πῆρε ὁ ὕπνος. Τότε συνέβη τὸ ἐξῆς, πὸν θὰ σᾶς περιγράψω:

Ένας ξένος μπῆκε στὸ δωμάτιο χωρὶς νὰ χτυπήσῃ τὴν
πόρτα. Τὸ πρόσωπό του ἦταν γλυκὸ κι' εἶχε μεγάλη πνευματι-
κότητα. Ἦταν καλὰ ντυμένος καὶ κρατοῦσε στὸ χέρι του μερικὰ
ὄργανα χημικοῦ ἐργαστηρίου. Ἡ ὄψη του ἐμφάνισις προκαλοῦσε
παράξενη ἐντύπωση. Ὁ ξένος με ἐπλησίασε. Κι' ἐνῶ μοῦ ἄ-
πλωνε τὸ χέρι του γιὰ νὰ με χαιρετήσῃ, μ' ἐρώτησε: «Πῶς
παίει ὁ ζήλος σου;»

Ἡ ἐρώτησις αὐτὴ μοῦ προξένησε μεγάλη χαρὰ. Γιατὶ
ἤμουν πολὺ ἰκανοποιημένος με τὸ ζήλό μου. Καὶ δὲν εἶχα καμιὰ
ἀμφιβολία, πῶς κι' αὐτὸς ὁ ξένος θὰ ἦταν πολὺ χαρούμενος,
ἂν τὸν γνώριζε. Τότε, ὅπως θυμᾶμαι ἀπ' τὸ ὄνειρό μου, γιὰ νὰ
τοῦ δείξω πόση ἀξία ἔχει ὁ ζήλος μου, σὰν νὰ ἔβγαλα ἀπ' τὸ
στῆθος μου μιὰ συμπαγὴ μᾶζα, πὸν ἀκτινοβολοῦσε σὰν χρυσάφι.
Τοῦ τὴν ἔβαλα στὸ χέρι. Καὶ τοῦ λέω: «Αὐτὸς εἶναι ὁ ζήλος
μου!». Ἐκεῖνος τὴν πῆρε καὶ τὴ ζύγισε προσεκτικὰ πάνω στὴ
ζυγαριά του: «Ζυγίζει 50 ὀκάδες», λέγει σοβαρά.

Ἐγὼ μόλις μποροῦσα νὰ συγκρατήσω τὴ χαρὰ μου γιὰ τὸ

βάρος αὐτό. Ἐκεῖνος ὁμως μὲ σοβαρότητα σημείωσε τὸ βάρος σ' ἓνα χαρτί καὶ συνέχισε τὴν ἐξέτασί του. Ἔσπασε τὴ μᾶζα ἐκείνη σὲ κομμάτια καὶ τὴν ἔβαλε μέσα σ' ἓνα χημικὸ τηγάνι πάνω στὴ φωτιά. Ὄταν ἡ μᾶζα ἔλυσσε καὶ καθαρίστηκε, τὴν ἔβγαλε ἀπ' τὴ φωτιά. Ξεχώρισε τὰ διάφορα στοιχεῖα. Ὄταν αὐτὰ κρύωσαν, σχηματίσθηκαν διάφορα κομμάτια. Τὰ ἄγγιξε μὲ ἓνα σφυράκι καὶ ζύγιαζε τὸ καθένα ξεχωριστά. Ἐπειτα σημείωνε προσεκτικὰ τὸ βάρος κάθε κομματιοῦ πάνω στὸ χαρτί. Ὄταν τέλειωσε, μοῦ ἔρριξε μιὰ ματιά, γεμάτη ἀπὸ συμπόνια, καὶ μοῦ λέγει: «Ἐὐχομαι νὰ σὲ λυπηθῇ ὁ Θεὸς καὶ νὰ σωθῆς». Κι' ἀμέσως ἐγκατέλειψε τὸ δωμάτιο.

Στὸ χαρτί, ποῦ μοῦ ἄφησε στὸ τραπέζι, ἦταν γραμμένα τὰ ἐξῆς:

«Ἀνάλυσις τοῦ ζήλου τοῦ ἱερέως Χ. Συνολικὸν βάρος: 50 ὀκάδες.
Ἡ προσεκτικὴ ἀνάλυσις παρουσιάζει τὰ ἐξῆς στοιχεῖα:

Φανατισμὸς	5 ὀκάδες
Προσωπικὴ φιλοδοξία	15 ὀκάδες
Φιλοχρηματία	12 ὀκάδες
Ἐπίδειξις	9 ὀκάδες
Τάσις πρὸς ἐπιβολὴν καὶ κυριαρχίαν πάνω στὶς ψυχὰς	6 ὀκάδες
Ἀγάπη πρὸς τὸν Θεὸν	2 ὀκάδες
Ἀγάπη πρὸς τοὺς ἀνθρώπους	1 ὀκά
Σύνολον	50 ὀκάδες».

Ἡ παράξενη συμπεριφορὰ τοῦ ξένου καὶ ἡ ματιά, μὲ τὴν ὁποία μὲ ἀποχαιρέτησε, μοῦ μετέδωσαν κάποια ἀνησυχία. Μὰ ὅταν εἶδα τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἐξετάσεώς του, ἔνοιωσα τὰ γόνατά μου νὰ λυγίζουν.

Θέλησα στὴν ἀρχὴ ν' ἀμφισβητήσω τὴν ὀρθότητα τῶν ἀριθμῶν. Μὰ ἐκείνη τὴ στιγμὴ ἄκουσα ἓνα ἀναστεναγμὸ τοῦ ξένου, ποῦ εἶχε φθάσει στὴν ἐξώπορτα. Ἠρέμησα κι' ἄρχισα νὰ σκέπτομαι πῶς ψύχραιμα. Μὰ καθὼς σκεπτόμουν, σκοτεινίαζε μπροστά μου. Δὲν μπορούσα πιά νὰ διαβάξω τὸ χαρτί, ποῦ κρατοῦσα στὰ χέρια μου. Ἀγωνία καὶ φόβος μὲ κατέλαβαν. Στὰ χεῖλη μου ἦλθε ἡ κραυγὴ: «Κύριε, σῶσέ με». Ἐρριξα πάλι μιὰ ματιά στὸ χαρτί. Ξαφνικὰ μεταμορφώθηκε αὐτὸ σ' ἓνα ὀλοκάθαρο καθρέπτη, ποῦ καθρέπτιζε τὴν καρδιά μου. Ἐνοιωσα καὶ ἀνεγνώρισα τὴν κατάστασί μου. Μὲ δάκρυα στὰ μάτια παρακαλοῦσα τὸν Κύριο νὰ μὲ ἐλευθερώσῃ ἀπ' τὸ Ἐγὼ μου. Τέλος ξύπνησα μὲ μιὰ κραυγὴ ἀγωνίας.

Στὰ περασμένα χρόνια παρακαλοῦσα τὸν Θεὸν νὰ μὲ σώσῃ ἀπὸ διαφοροὺς κινδύνους. Μὰ ἀπ' τὴ μέρα ἐκείνη ἄρχισα νὰ παρακαλῶ τὸ Θεὸ νὰ μὲ ἐλευθερώσῃ ἀπ' τὸ ἰδικό μου Ἔγώ. Γιὰ πολὺ καιρὸ ἔνοιωθα ταραγμένος. Τέλος, ὕστερ' ἀπὸ ἐπίμονες προσευχές, ἔνοιωσα τὸ φῶς τοῦ Κυρίου νὰ πλημμυρίζῃ τὴν καρδιά μου καὶ νὰ καίῃ τ' ἀγκάθια τοῦ ἐγωκεντρισμοῦ. Ὅταν ὁ Κύριος μὲ καλέσῃ κοντά Του, θὰ τὸν εὐχαριστήσω ὀλόθερμα γιὰ τὴν ἀποκάλυψι ἐκείνης τῆς ἡμέρας. Μοῦ φανέρωσε τότε τὸν ἀληθινὸ ἑαυτό μου καὶ ὠδήγησε τὰ πόδια μου στὸν πιὸ στενὸ, ἀλλὰ πιὸ ὁμορφο δρόμο. Κάθε μέρα ἀνανέωνα τὶς ἀποφάσεις μου. Ἐκείνη ἢ ἐπίσκεψις, ποὺ μοῦ ἔκαμε Ἐκεῖνος, ποὺ «ἐτάζει καρδίας καὶ νεφρούς», μὲ ἔκαμεν ἄλλον ἄνθρωπο καὶ ὠφέλησε πολὺ τὴν ἐργασία μου».

* * *

Ἄρα γε τί ἀποτέλεσμα θὰ παρουσίαζε ἡ ἐξέτασις τοῦ ἰδικοῦ μας ζήλου; Θὰ παρουσίαζε τοὺς γλυκοὺς ἐκείνους καρποὺς τοῦ Πνεύματος, γιὰ τοὺς ὁποίους ὁμιλεῖ ὁ Ἄπ. Παῦλος (Γαλ. ε', 22); Ἡ μήπως θὰ φανέρωνε ἐγωκεντρικὰς ἐκδηλώσεις; Ἄς κλῖνωμε γι' αὐτὸ ὅλοι ταπεινὰ τὰ γόνατά μας μπροστὰ στὸ μεγαλεῖο τοῦ Θεοῦ! Ἄς ἀφήνωμε τὸ φῶς του νὰ διεισδύῃ ὡς τὰ τρίσβαθα τῆς ψυχῆς μας, γιὰ νὰ γνωρίζωμε τὸν ἀληθινὸ ἑαυτό μας. Ἄς μὴ συγχέωμε ποτὲ τὸ καθῆκον μὲ ἐγωκεντρικὰς κλίσεις καὶ ἐπιθυμίες μας.

(Διασκευὴ ἀπ' τὰ Γερμανικά)

Ε. Θ.

Ο ΦΩΤΙΣΜΟΣ

Ὁ φωτισμὸς ἐχρησιμοποιεῖτο γιὰ θρησκευτικοὺς σκοποὺς ἀπ' τὴν προχριστιανικὴ ἐποχὴ. Μπροστὰ στὰ εἰδωλα καὶ στὰ ἀγάλματα τῶν εἰδωλολατρῶν συχνὰ ἔκαιε ἕνας λαμπτήρας. Μπροστὰ στὸ πανάρχαιο ξόανο τῆς Ἀθηνᾶς, ποὺ βρισκόταν στὸ Ἐρεχθεῖο, κρεμόταν ἕνα ὀλόχρυσο κι' ἀκοίμητο καντήλι. Οἱ δαδουχίες κι' οἱ λαμπαδηφορίες ἦταν ἀναπόσπαστες στὰ μυστήρια τῆς Ἐλευσίνος. Καὶ οἱ Ἐστιάδες κόρες στὴ Ῥώμῃ διατηροῦσαν ἀνέσπερη κι' ἄσβεστη τὴ φωτιά τῆς Ἐστίας. Στὴ σκηνὴ τοῦ μαρτυρίου τῶν Ἰουδαίων ἔλαμπε ἡ ἐπτάφωτη λυχνία, ποὺ ἦταν κατασκευασμένη ἀπὸ καθαρὸ χρυσάφι. Ὁ Σολομῶν εἶχε κατασκευάσει δέκα ἐπτάφωτες λυχνίες (Γ' Βασιλ. ζ', 48-49).

Ἡ ὑπαρξίς λοιπὸν φώτων στοὺς χριστιανικοὺς ναοὺς ἐξηγεῖται ἱστορικά. Οἱ πρῶτοι Χριστιανοὶ ὑπῆρξαν εἴτε Ἰουδαῖοι

εἴτε εἰδωλολάτρες, πού μετεφύτευσαν πολλές συνήθειές τους στὰ κέντρα τῆς νέας λατρείας. Ἄλλωστε πολλές φορές ἡ νέα πίστις ἀναγκαζόταν νὰ τελῆ τις συναΐξεις της τῇ νύχτα, πρὶν ἀπ' τὴν ἀνατολή τοῦ Ἡλίου. Ὁ Παῦλος στὸ ὑπερῶο τῆς Τρωάδας μιλοῦσε ὡς τὸ μεσονύκτιο. Σ' ὅλες αὐτὲς τις νυχτερινὲς συγκεντρώσεις ἦταν φυσικὸ νὰ χρησιμοποιοῦν λαμπάδες.

Ἡ συνήθεια τῆς φωταφίας διατηρήθηκε καὶ στοὺς χρόνους τοῦ θριάμβου τοῦ Χριστιανισμοῦ. Ὁ 3ος ἀποστολικὸς κανὼν συνιστᾷ νὰ βάζουν οἱ Χριστιανοὶ λάδι στὴ λυχνία. Τὰ φῶτα ἔκαιαν πάνω στοὺς μαρτυρικοὺς τάφους. Λυχνίες κρέμονταν στοὺς ναοὺς μπροστὰ στὰ ἅγια λείψανα ἢ στὶς εἰκόνες. Οἱ νεοφώτιστοι Χριστιανοὶ μετὰ τὸ βάπτισμα κρατοῦσαν λαμπάδες. Μὲ φῶτα ὠδηγοῦντο στὴν τελευταία τους κατοικία κι' οἱ νεκροί. Ἰδιαιτέρα ἀστραφταν ἀπὸ φῶς οἱ ναοὶ τῇ νύχτα τοῦ Πάσχα. Ὁ Κύριλλος Ἱεροσολύμων ὀνομάζει τῇ νύχτα τοῦ Πάσχα «ἡμεροφανὲς σκότος». Κι' ὁ Γρηγόριος Νύσσης τὴ χαρακτηρίζει ὡς «φωτεινὴν νύχτα». Κι' ὁ Γρηγόριος ὁ Θεολόγος λέγει πῶς ἡ νύχτα τοῦ Πάσχα εἶναι «τοῦ μεγάλου φωτὸς ἀντίτυπος».

Τὰ φωτιστικὰ δοχεῖα καὶ ὄργανα εἶχαν μεγάλη ποικιλία. Ὁ ἱστορικὸς Σωκράτης π. χ. ὁμιλεῖ γιὰ ἀάσημένιους σταυρούς, πού ἔχουν ἐπάνω τους λαμπάδες ἀπὸ κερί. Τὰ τρικέρια ἦτανε σύμβολο τῆς Ἁγίας Τριάδος. Τὰ ἐπτάλυχνα ὑπενθύμιζαν τὰ ἐπτὰ χαρίσματα τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Τὰ δωδεκάφωτα συμβόλιζαν τοὺς δώδεκα Ἀποστόλους. Τὰ δικέρια φανέρωναν τὴ διπλὴ φύσι τοῦ Χριστοῦ.

Παλῆοι συγγραφεῖς μᾶς πληροφοροῦν, πῶς βασιληάδες καὶ ἡγεμόνες συνήθιζαν νὰ χαρίζουν στοὺς μεγάλους ναοὺς στέμματά τους, γιὰ νὰ κρεμιῶνται μ' ἓνα λαμπτήρα καὶ νὰ συμβολίζουν τὸν θρίαμβο τοῦ Χριστοῦ πάνω στὶς ἀρχές κι' ἐξουσίες τοῦ κόσμου. Ἡ ἐξέλιξις τῆς συνηθείας αὐτῆς ἐδημιούργησε τοὺς πολυελαίους. Στὴ μονὴ τῶν Ἰβήρων ὑπῆρχε μιὰ ἀσημένια λεμονιά, φυτευμένη σὲ μεγάλῃ ἀσημένιᾳ γλάστρα, πού εἶχε ἐπάνω της 30 ἐπίχρυσα λεμόνια καὶ ἐπτὰ κηροπήγια.

Μέσα ὅμως σ' ὅλους τοὺς φωτιστικοὺς τρόπους τὴν πρώτη πάντοτε θέσι κατεῖχε καὶ θὰ κατέχη ἡ παλιὰ λυχνία ἡ κανδήλα. Αὐτὴ συνδέθηκε στενὰ μὲ τὸ θρησκευτικὸ μας βίο. Αὐτὴ συνδέει τις σκέψεις μας μὲ τοὺς πρώτους μαρτυρικοὺς τάφους καὶ τις κατακόμβες. Αὐτὴ φωτίζει τὸ μέγαρο κι' εἶναι ἡ παρηγοριὰ τῆς φτωχικῆς καλύβας. Ἡ κανδήλα, πού καίει ἀποσυρμένη σὲ μιὰ γωνιά, εἶναι τὸ πῖο εὐγλωττο σύμβολο τῆς αὐτοθυσίας, τῆς ταπεινοφροσύνης καὶ τῆς περισυλλογῆς. Ὁ ποιητῆς Ἰωάννης Πολέμης ἀπευθύνεται στὴν κανδήλαν λέγοντας:

«Ἐσύ δὲν εἶσαι ἡ ξάγρυπνη τῶν κοσμικῶν δουλεύτρα»
Δὲν φέγγεις σὺ τοὺς λογισμοὺς τοῦ μισοκοιμισμένου...
Ἐσὺ ἔμπρὸς στὰ ἴκονισματα τὸ λάδι σου ἔξοδεύεις
Κι' εἶναι τὸ φῶς σου προσευχή, καὶ σὺ καλογηροῦλα.

Οἱ ἀρχαῖοι βρῆκαν πολλὰς λυχνίες ἢ κανδηλές ἀπὸ τοὺς πρῶτους χριστιανικοὺς χρόνους σὲ διάφορα σχήματα. Οἱ περισσότερες εἶναι στολισμένες μὲ χριστιανικὰ σύμβολα, ὅπως εἶναι τὰ σύμβολα τοῦ ἰχθύος, τοῦ ἀμνοῦ, τοῦ περιστεριοῦ, τοῦ ἐλαφιοῦ, τοῦ φοίνικος, τοῦ Ἰωάν, τοῦ μονογράμματος τοῦ Χριστοῦ καὶ τοῦ Σταυροῦ. Μερικὲς ἔχουν καὶ ὠραῖες ἐπιγραφές, πού εἶναι πολὺ ἐκφραστικές. Τέτοιες ἐπιγραφές π.χ. εἶναι οἱ ἐξῆς: «Φῶς ἐκ Φωτός», «Φῶς Χριστοῦ φαίνει πᾶσι», «Ἐγὼ Ἀνάστασις εἰμι».

Τὸ καθιερωμένο ὑλικὸ γιὰ τὸ φωτισμὸ τῶν ναῶν ἦταν ὡς χθὲς τὸ κερί καὶ τὸ λάδι. Καὶ ὁ λόγος εἶναι φανερός. Ἀπ' ὅλες τὶς φωτιστικὲς ὑλές μόνον αὐτὰ τὰ δύο ἦταν ἀσπρὰ καὶ καθαρά. Τὰ δαδιά θὰ γέμιζαν τοὺς τόπους τῆς προσευχῆς μὲ καπνοῦς. Τὸ πετρέλαιο θὰ ἔβγαζε δυσωδία.

Σήμερα χρησιμοποιεῖται τὸ ἤλεκτρικόν, πού ἔχει ἀρκετὰ πλεονεκτήματα. Δὲν ἔχει ὄσμη. Δὲν βγάζει καπνόν. Μὲ ἓνα κουμπὶ ἀνάβει ἢ σβήνει. Δὲν ἀπαιτεῖ τὶς κοπιαστικὰς καὶ πολυθόρυβες προσπάθειες τοῦ κανδηλανάπτου, πού ἀπασχολοῦν τὴν προσοχὴ τῶν ἐκκλησιαζομένων. Ὁ Χρυσόστομος τὸν 4ο αἰῶνα παρεπονεῖτο, πὼς οἱ ἀκροαταὶ του δὲν πρόσεχαν πολὺ στὸ κήρυγμά του, γιὰτὶ ἔστρεφαν τὴν προσοχὴ τους σ' ἐκεῖνον, πού ἀναβε τὶς λαμπάδες.

Τὸ μόνον μειονέκτημα, πού μπορεῖ νὰ καταλογισθῇ στὸ ἤλεκτρικόν εἶναι πὼς δὲν φέρνει τὸ χρῆσμα τῆς ἀρχαιοπρεπείας. Τὸ ἤλεκτρικόν εἶναι πολὺ νέα ἐφεύρεσις. Εἶναι ὅμως δυνατὸν νὰ ἀκολουθήσωμε τὴ μέση ὁδόν. Μποροῦμε νὰ χρησιμοποιοῦμε τὸ λάδι καὶ τὸ κερί. Συγχρόνως μποροῦμε νὰ χρησιμοποιοῦμε τὸ ἤλεκτρικόν γιὰ ὅλα τὰ πολύφωτα. Ἐὰν ἀρνηθοῦμε σήμερα τὴν χρησιμοποίησι τοῦ ἤλεκτρικοῦ ρεύματος, τότε πρέπει νὰ συμπεράνωμε, πὼς τὸν 15ον αἰῶνα, ὅταν ἐφευρέθηκε ἡ τυπογραφία, δὲν ἔπρεπε ν' ἀντικαταστήσωμε τὰ χειρόγραφα ἐκκλησιαστικὰ μας βιβλία μὲ τὰ ἔντυπα. Ἄν ἐκεῖ δεχθῆκαμε τὶς βελτιώσεις τῆς ἐπιστήμης, ἄρα κι' ἐδῶ δὲν κάνομε σφάλμα, ἂν συμβαδίζωμε μὲ τὸν αἰῶνα μας. Ἄς μὴ λησμονοῦμε ἄλλωστε, πὼς ἀπ' τὸν ὑλικὸν φωτισμὸν πολὺ ἀνώτερος εἶναι ὁ ἠθικὸς φωτισμὸς, πού ἀποτελεῖ τὸν σκοπὸν τῆς Ἐκκλησίας. Ἄς γίνῃ ὁ κάθε Χριστιανὸς λύχνος. Ὁ ἄμβων ἄς γίνῃ μανουάλι. Κάθε ἐκκλησίασμα ἄς εἶναι ἐπτάφωτη λυχνία. Κάθε μητρόπολις ἄς λάμπῃ σὰν πολυέλαιος.

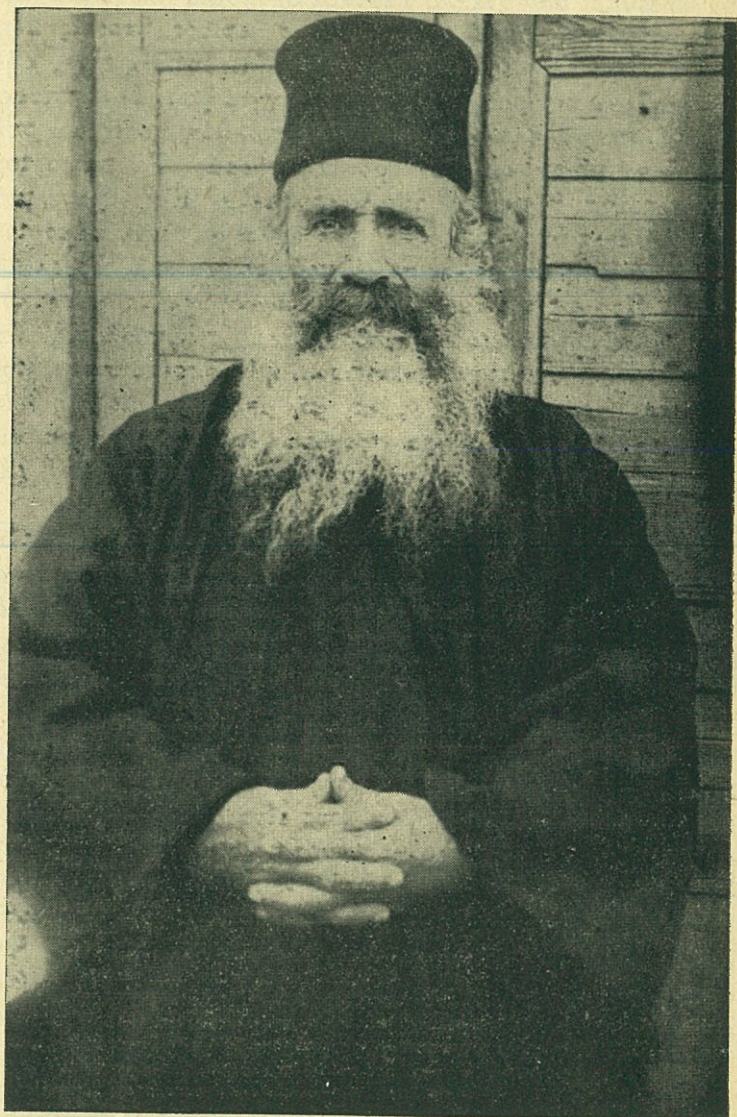
(Κατὰ τὸν ἀείμνηστον Πρωτοπρ. Κωνσταντῖνον Καλλίνικον).

Ο ΠΑΠΑ-ΣΤΑΜΑΤΗΣ ΤΗΣ ΒΡΥΣΗΣ

Ἡ οἰκογένειά του ἦτανε ἀπὸ τὶς νοικοκυρεμένες οἰκογένειες τοῦ νησιοῦ. Ἀπὸ αὐτές, ποὺ ἔχουνε στὸ αἷμα τους τὴν εὐσέβεια καὶ τὸ φόβο τοῦ Θεοῦ. Καὶ ὁ τίμιος καθημερινός τους μόχθος ἀποβλέπει στὸ νὰ ζοῦν τὴν ἡσυχὴ ζωὴ τους, καταβάλλοντας κάθε δυνατὴ προσπάθεια, γιὰ ν' ἀναδείξουν τὰ παιδιὰ τους καλοὺς καὶ χρήσιμους πολίτες. Ἐπάνω σὲ τέτοιες οἰκογένειες ἐστηρίχθηκε πάντοτε ἡ δύναμις τῆς Φυλῆς μας. Αὐτὲς εἶναι τὸ ἀκατάλυτο θεμέλιό της καὶ ἡ ἀστείρευτη πηγὴ τῆς προκοπῆς καὶ τῆς εὐτυχίας της. Καὶ χάρις σ' αὐτὲς καὶ στὰ τρισέβαστα βιώματά τους, ἐστερεώθηκεν, σὰν χιλιόριζο πλατάνι, ἡ Ἑλλάδα μας, καὶ ζῆ χιλιοτηρίδες ὀλόκληρες, καρπίζοντας γιὰ τὸν κόσμον ὄλον δόξα καὶ τιμὴ καὶ μεγαλουργίες.

Νωρὶς νωρὶς λοιπὸν τὸν ἔγραψαν στὸ δημοτικὸ σχολεῖο τοῦ ἁγίου Ἀρτεμίου, ποὺ ἐκτίσθηκεν ἐπὶ Καποδίστρια. Τὴν ἐποχὴ δηλαδὴ ποὺ ὁ μεγάλος συμπολίτης του Νικόλαος Χρυσόγελος ἦτανε πολυφημισμένος Ὑπουργὸς τῆς Παιδείας καὶ τῶν Θρησκευμάτων. Ὅταν δὲ τὸ ἐτελείωσε, τὸν ἔστειλαν καὶ στὸ Ἑλληνικὸ Σχολεῖο, ποὺ σ' αὐτὸ ἀπὸ τὸ ἔτος 1852 εἶχε μεταφερθῆ ἡ περίφημη σχολὴ τοῦ Παναγίου Τάφου. Καὶ ποὺ τὸ εἶχαν κτίσει, παράπλευρα στὸ πρῶτο, οἱ Σιφνιοί, οἱ ἐγκατεστημένοι στὴν Πόλι. Ἡ ἐπίδοσίς του στὰ μαθήματα ἦτανε πάντα πολὺ καλὴ. Ὅπως ἐξαίρετη ἦτανε καὶ ἡ συμπεριφορὰ του καὶ τὸ ἦθος του. Γι' αὐτὸ καὶ τὸν ἀγαποῦσαν ὄλοι. Ἀπὸ τὴν ἐποχὴ δὲ κι' ὄλας ἐκείνη εἶχε φανερώσει καὶ τὴν κλίσι του πρὸς τὰ «Θεωτικά». Γιατὶ ποτέ του δὲν ἔλειπε, Κυριακὴ καὶ σκόλη, ἀπὸ τὴν Ἐκκλησιά. Καὶ ἡ μεγαλύτερη εὐχαρίστησί του ἦτανε, ὅταν ἱερουργοῦσεν ὁ παπᾶ Ἀβέρκιος νὰ ντύνεται «παπαδάκι», ὅπως ὀνοματίζαμε μικροί, τὰ παιδιὰ ποὺ ἐβοηθοῦσαν τὸν Παπᾶ στὴν ἱερὴ λειτουργία.

Ὁ παπᾶ Ἀβέρκιος ἦτανε ἀδελφὸς τῆς Βρύσης. Εἶχε κάμει μάλιστα ἀρκετὸ καιρὸ καὶ Ἠγούμενός της. Ἐγὼ

Ὁ Παπα-Σταμάτης τῆς Βρύσης.

τὸν θυμοῦμαι σὰν ὄνειρο. Γέροντα σεβάσμιο πλέον καὶ καταχιονισμένον ἀπὸ τὰ χρόνια. Μὰ ὁ καιρὸς θαρρεῖς πῶς δὲν τὸν εἶχεν ἀγγίξει καθόλου. Κι' οὔτε ρυτίδες εἶχε, κῆτανε καλονειάτουρος, κ' ἡ ὄψη του φεγγερῆ σὰν ἀλάβαστρος. Τὸν ἔβλεπες κ' ἔλεγες, πῶς δὲ θὰ ὑποκύψη ποτές του στὴ βιολογικὴ μοῖρα καὶ στὸ νόμο τῆς φθορᾶς. Τὰ μάτια του ἦτανε πάντα, θυμοῦμαι, σὰν δακρυσμένα. Καὶ εἶχανε μιὰ τόσο μελένια ὑγρότητα, ποὺ σὰν ἔκλεινε τὰ βλέφαρά του ἐνόμιζες πῶς ἀναδεύονταν ἐμπρὸς σου μικρὰ ἀγγελικὰ φτερά. Πρὸ παντὸς ὅμως εἶχε μιὰ φωνὴ γλυκειά, γλυκύτατη. Καὶ ἦτανε τόσον ὑποβλητικὰ σουργουλιστὴ καὶ μεθυστικὴ, καὶ τόσον ἐντυπωσιακὴ ἢ ἱεροπρέπειά του, ποὺ σὰν ἐλειτουργοῦσε, ἔλεγες νὰ μὴ τελειώσῃ ποτὲ ἡ θεία λειτουργία. Κι' ὅλα γύρω τριγύρω ἐμοσχοβολούσανε λιθάνι καὶ ἀγιότητα. Κι' ὅλα, σὰν νὰ τὰ εἶχεν ἀγγίξει ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ, εἶχανε μιὰν ἀνέκφραστην ἐρασμιότητα.

Ὁ παπᾶ Ἀβέρκιος ἀνῆκε στὴ σεβασμία χορεία τῶν ἱερέων μας ἐκείνων, ποὺ ἔχουνε τὴ βαθειὰ συναίσθησι, πῶς σὰν ἱερουργοῦνε συνδέουν τὸ λαὸ τριγύρω τους μὲ τὸν ἀόρατο ψηλὰ Θεό. Γι' αὐτό, καὶ προσφέρουν τὴν ἀναίμακτη θυσία μὲ πραγματικὴ κατάνυξι, ποὺ μεταδίδεται καὶ σ' ὅλο τὸ ἐκκλησιασμά.

Κι' αὐτὸ συμβαίνει πάντα, ὅταν οἱ ἱερεῖς ἔχουνε ζωντανὸ θρησκευτικὸ βίωμα, καὶ ψυχὴν ἀγνή, ποὺ εἶναι ἐργαστήρι τῆς ἀρετῆς. Καὶ ὁ βίος τους εἶναι ὠραῖος καὶ καθαρὸς. Οἱ ἱερεῖς αὐτοὶ ἔχουνε πάντα τους μιὰν ἐντελῶς παιδιάτικην ἀπλότητα καὶ καλωσύνην, ποὺ τοὺς κάνει πολυσέβαστους καὶ κοσμαγάπητους. Καὶ σὰν ἱερουργοῦν βυθίζονται σ' ἀληθινὴ ἔκστασι, σὰν νὰ βλέπουν τὸν Θεόν. Καὶ εἶναι πράγματι δυνατὸν νὰ τὸν βλέπουν. Γιατί, καθὼς εἶπεν ὁ Κύριος, «ὁ ἀγαπῶν με, ἀγαπηθήσεται ὑπὸ τοῦ Πατρὸς μου... Καὶ ἐμφανίσω αὐτῷ ἐμαυτόν»...

Ὅταν, μὲ τὸ καλὸ, ἐξεσκόλισεν καὶ ἀπὸ τὸ Σχολαρχεῖο, ἤθελεν ὁ καυμένος νὰ συνεχίσῃ καὶ παραπάνω σπουδές, καὶ νὰ πάη καὶ στὸ Γυμνάσιο. Μὰ τὰ οἰκονομικὰ μέσα

τοῦ σπιτιοῦ του ἦτανε περιορισμένα, καὶ δὲν ἄντεχαν σὲ τέτοια μεγάλη δαπάνη. Τὰ κατάφεραν ὁμως οἱ γονεῖς του καὶ τὸν ἔστειλαν στὴν Ἀθήνα, ὅπου κ' ἐτελείωσε καὶ τὸ Γυμνάσιο. Καὶ βέβαια, ἤθελε νὰ πάη καὶ παραπάνω, καὶ νὰ ἐγγραφῆ καὶ στὸ Πανεπιστήμιο. Μὰ δὲν ἔγινεν αὐτὸ βολετό. Κ' ἔτσι, μὲ τὴν ὑποστήριξι τοῦ ἰσχυροῦ Κυκλαδίτη πολιτευόμενου Κόρπα, τὰ κατάφερε, νὰ διορισθῆ ὑπάλληλος στὸ Ἰπουργεῖο τῶν Ἐσωτερικῶν, ὅπου πλεόν ὑπηρέτησε πιστά, εὐσυνείδητα, καὶ μ' ἀφοσίωσι στὸ καθήκον, περισσότερον ἀπὸ εἴκοσι χρόνια. Ποιὰ δὲ ἦτανε ἡ συμπεριφορά του ὡς ὑπαλλήλου, καὶ πόσον εἶχεν ἐκτιμηθῆ ἀπὸ τοὺς προϊσταμένους του ἢ φιλεργία του καὶ ἡ χρηστότητά του, τὸ φανερώνει ἡ παρακάτω Ἰπουργικὴ Διαταγή, πὸ εἶναι πραγματικὸ εὔσημο ἀρετῆς, καὶ δὲν ἦτανε διόλου εὐκολο τότες νὰ ἐκδοθῆ.

Βασίλειον τῆς Ἑλλάδος

Ἄ Ἰπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει, ἀφ' ἐνὸς μὲν ὅτι ἡ μέχρι τοῦδε χορηγούμενη ἀποζημίωσις ἐκ δραχμῶν 120 μηνιαίως διὰ τὴν κατάρτισιν τοῦ Μηναίου καὶ τοῦ Ἐτησίου Δελτίου θνητότητος δώδεκα πόλεων τοῦ Κράτους, ἀπέναντι τῆς δυσχεροῦς ταύτης ἐργασίας τυγχάνει ἀνεπαρκῆς, ἀφ' ἑτέρου δὲ ὅτι ὁ ἐντεταλμένος τὴν σύνταξιν τοῦ Δελτίου τούτου ὑπάλληλος Σταματίος Ν. Γαϊτάνος, ἐκτὸς τῆς ἐργασίας ταύτης τοῦ Δελτίου, ἐκτελεῖ καὶ ἄλλας ἐργασίας ἐν τῷ Ἰγειονομικῷ Τμήματι τοῦ καθ' ἡμᾶς Ἰπουργείου, ὅτι δὲ ἐπὶ εἰκοσαετίαν ὄλην ἐργαζόμενος ἐν τῷ Ἰπουργείῳ τούτῳ ἐπεδείξατο ζῆλον περὶ τὴν ὑπηρεσίαν αὐτοῦ οὐ τὸν τυχόντα, ἀποφασίζομεν.

Ὅρίζομεν τὴν μηνιαίαν ἀποζημίωσιν τοῦ ἄνω εἰρημένου ὑπαλλήλου Σταματίου Ν. Γαϊτάνου, ἀπὸ πρώτης Ἀπριλίου ἔ. ἔτους, εἰς δραχμὰς ἑκατὸν τεσσαράκοντα (140).

Ἐν Ἀθήναις τῆ 22 Μαρτίου 1906.

Ἄ Ἰπουργὸς
Ν. Καλογερόπουλος

Ὅμως, παρὰ τὴν ὕλική του αὐτὴ βράβευση καὶ τὴν ἠθικὴ του ἱκανοποίησι, ὁ νεαρὸς Ὑπουργικὸς ὑπάλληλος, δὲν ἔνοιωθε κανέναν ἀπολύτως ἐνθουσιασμὸν γιὰ τὴ θέση του, ποὺ ὅλοι οἱ ἄλλοι τὴν ἐξήλευαν. Καὶ τοῦτο, γιὰτὶ ὁ νοῦς του ἔτρεχεν ἄλλοῦ. Καὶ ἀπὸ καιρὸν τώρα, τὸ χωματένιο σκεῦος τῆς ὑπαρξῆς του εἶχε γίνει ἀλαβάστρινος ἀμφορέας τοῦ πνεύματος. Καὶ ὁ προσανατολισμὸς του εἶχε μετατοπισθῆ σταθερὰ πρὸς τὴ σφαῖρα τῆς Χριστιανικῆς πνευματικῆς ζωῆς καὶ πρὸς τὴν ἡσυχὴ καὶ τὴν γεμάτην ἀπὸ τάξι, σιωπῆ καὶ περισυλλογῆ μοναστικῆ ζωῆ. Ὁ θόρυβος καὶ ἡ τύρβη τοῦ κόσμου, ὄχι μονάχα δὲν τὸν εἴλκυαν, ἀλλὰ καὶ τὸν ἀποκαρδίωσαν. Γιὰτὶ ἐπίστευε, ὅτι μόνον στὴν ἔρημίᾳ ἡμπορεῖ ν' ἀποκτήσῃ ὁ ἄνθρωπος καθαρότητα καρδίας. Καὶ νὰ κερδίσῃ τὴν ψυχικὴ του ἀναγέννησι καὶ σωτηρίᾳ. Πράγμα βέβαια ὄχι ἀπόλυτο. Γιὰτὶ ὅλοι ἡμποροῦμε νὰ γίνωμε «οἰκονόμοι ποικίλης χάριτος». Καὶ ὁ ἅγιος Θεὸς εἶναι «πανταχοῦ παρὼν» καὶ «τὰ πάντα πληρῶν». Καὶ κανένα δὲν ἐλέγχει, γιὰτὶ ἀντὶς γιὰ τὴν ἔρημο, ἐπροτίμησε τὸν κόσμον, ἢ καὶ τὸ ἐναντίον. Καὶ ὅπου καὶ νὰ βρισκεται κανεὶς, ἡμπορεῖ νὰ ντυθῆ μὲ ἀγγελικὴ ἀμφίεσι, καὶ νὰ μεθᾶ ἡ ψυχὴ του ἀπὸ τὴν ἄφατη θεωρία του.

Ἐκείνην τὴν ἐποχὴν ἀκριβῶς (24 Δεκεμβρίου 1905) εἶχεν ἀποδημήσει πρὸς τὸν Κύριον ὁ μεγάλος συντοπίτης τοῦ Ἀπόστολος Μακράκης, ποὺ ἡ βίαιη πνοὴ τοῦ ἀναμορφωτικοῦ τοῦ κηρύγματος—θρησκευτικοῦ καὶ κοινωνικοῦ—εἶχε συνεπάρει καὶ τὸν Γαϊτάνον.

Γιὰτὶ εἶναι ἀναμφισβήτητο, πὼς ὁ Μακράκης ἦταν ἐνθουσιαστής, κ' ἕνας ἀκούραστος σπορέας τῆς Εὐαγγελικῆς διδαχῆς. Ἦταν ἀκόμη κ' ἕνας φλογερώτατος πατριώτης, ποὺ ὥραματίσθηκεν «τὸ μεγαλεῖον καὶ τὴν δόξαν τῆς Ἑλλάδος ὑπὲρ πάντα τὰ Ἔθνη», θεμελιωμένα γερὰ καὶ ἀκατάλυτα ἐπάνω στὴν πίστι πρὸς τὸν Χριστόν. Ὁνειρευότανε ἕνα Νεοελληνικὸ Χριστιανισμὸν ζωοποιό. Καὶ τὸν Ἐθνικὸν μας Ὀργανισμὸν ἀνανεωμένο μὲ καινούργιο αἷμα πίστεως. Μὲ ψυχικὴ καὶ πνευματικὴ ὑγεία. Φρου-

ρὸν τοῦ Κόσμου. Τεῖχος ἀδαμάντινο στίς προσβολές τοῦ κακοῦ. Καὶ μὲ πνοή, θέληση, πολεμικὴν ἰαχὴ καὶ ἀστόμωτο ξίφος, σὰν τότες ποὺ κατετρόπωσε τοὺς βαρβάρους στὸ Μαραθῶνα, κι' ὅπως στὰ χρόνια τοῦ Βυζαντίου μὲ τὸν Ἡράκλειο! Καὶ βέβαια, σὲ κάποιες ἐρμηνεῖες γιὰ ζητήματα ὑπερβατικά, ποὺ τίς ὑπεστήριξε μάλιστα μὲ πείσμα μεγάλο, κατωλίσθησε σὲ ὑπερβολές. Κάποιοι τόνοι του ἐπίσης ἐβγήκαν ἀσφαλῶς ἀπὸ τὸ μέτρο τῆς αὐτοπειθαρχημένης ἐκφραστικῆς ἐγκράτειας. Τυφλωμένος ἐπίσης ἀπὸ τὴν ὀργὴν ἐμαστίγωνε συχνά, ἀνελέητα καὶ ἀσυγκράτητα, τοὺς ἀντιπάλους του. Εἶναι βέβαιον ὅμως, ὅτι «πολὸν ἡγάπησεν». Καὶ γι' αὐτό, τοῦ ἀξίζει κάθε ἔλεος καὶ κάθε συγγνώμη. Καὶ εἶναι νομίζω ἀδίκον, ἐνῶ τὸ ἄγαλμα τοῦ ἐντελῶς παραστρατημένου Θεοφίλου Καΐρη ὑψώνεται ὀλόσωμο στὴν πλατεῖα ἐνὸς γειτονικοῦ νησιοῦ, ὁ δικός του ὁ τάφος στὴ Σίφνον νᾶναι παντέρημος καὶ ἀποξεχασμένος ἀπὸ ὅλους. Γιατὶ κανεὶς δὲν θὰ ἤμπορέσει ν' ἀρνηθῆ, πὼς ὁ Μακράκης ὑπῆρξεν ὁ σημαιοφόρος καὶ ὁ ἀρχηγὸς τοῦ μεγαλύτερου θρησκευτικοῦ ξεκινήματος τῶν νεωτέρων μας χρόνων. Καὶ ὅτι τὰ φλογερά του κηρύγματα ὑπῆρξαν ἡ δροσερὴ πηγὴ, ποὺ τὰ νάματά της ἐξεδίψασαν πολλὰς ψυχές. Κ' ἔκαμαν νὰ βλαστήσουνε τὰ πανεύσμομα λουλούδια τῆς εὐσεβείας, σὲ ψυχικὲς καψάλες καὶ σὲ πνευματικὸς χερσότοπους. Εἶναι δὲ ἀναμφισβήτητο, πὼς καὶ σήμερα ἀκόμη ἡ προσωπικότητά του συγκινεῖ πολλούς. Καὶ ὅτι ἡ φλόγα τῆς πίστεώς του τροφοδοτεῖ πολλὰ λυχνάρια, ποὺ τρεμοσβύνουν τὸ φῶς τους στίς καταιγιστικὲς πνοές, ποὺ φουσομανοῦνε γύρω μας.

Ἰπὸ τὴν ἐπίδραση λοιπὸν τῆς διδασκαλίας καὶ τῶν κηρυγμάτων τοῦ Ἀποστόλου Μακράκη, ἡ ψυχὴ του, ὅπως τὸ ἡλιοτρόπι πρὸς τὸν Ἥλιο, εἶχε στραφῆ πρὸς τὸν Ἡουχαστικὸ βίον. Γιατὶ ἐπίστευε ἀκράδαντα, ὅτι «κρεῖσσον παντός, τὸ καθᾶραι ἑαυτὸν τῷ Θεῷ», ὅπως λέγει ὁ ἅγιος Ἰσαὰκ ὁ Σῦρος. Σιγὰ σιγὰ δὲ ἡ ὄνειροπόλησή του αὐτὴ ἐδυνάμωνε μέσα του. Καὶ ἀπὸ ρεμβασμὸς γλυκύς, ἐγένηκε

δίνη και στρόβιλος, και τὸν ἐξεσήκωνε. Καὶ τίποτα πλέον δὲν τὸν εὐχαριστοῦσε ἀπὸ τὴν πολύτυρβη ζωὴ τῆς Πρωτεύουσας.

Τὴν ἐποχὴν αὐτὴν, ποὺ τὸν κατέκαιε και τὸν κατέφλεγεν ἡ δίψα τοῦ Θεοῦ, ἐσύχναζε μαζί με ἄλλους εὐσεβεῖς νέους στὸ περίφημο στὰ φιλολογικὰ μας χρονικὰ Ἐκκλησιάκι τοῦ προφήτη Ἑλισαίου, κοντὰ στὸν παλαιὸ Στρατῶνα, ὅπου ἐγίνοντο τακτικὰ ὀλονυκτίες. Καὶ ἱερουργὸς μὲν ἦτανε ὁ πρῶος και ταπεινόφρονος παπα - Νικόλας ὁ Πλανᾶς. Ψάλτες δέ, στὸ μὲν δεξιὸ ἀναλόγιο ὁ περίφημος διηγηματογράφος μας Ἀλέξανδρος Παπαδιαμάντης, στὸ ἀριστερὸ δὲ ὁ ἐξάδελφός του, δοκιμώτατος ἐπίσης διηγηματογράφος, Ἀλέξανδρος Μωραϊτίδης. Ἐφάλλαν δὲ και οἱ δύο τους καταनुκτικώτατα και με μεγάλο φόβο Θεοῦ. Καὶ ὅπως μᾶς τὸ ἐπιτάσσουν οἱ Πατέρες τῆς ἁγίας μας Ἐκκλησίας «μὴ χρώμενοι ἀτάκτοις βοαῖς, μηδὲ τὴν φύσιν πρὸς κραυγὴν ἐκβιάζοντες». Κάθε φορά δέ, ποὺ ὁ λόγος τῶφερνε νὰ μοῦ ἀναφέρη ὁ παπα - Σταμάτης τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, τὸν ἐπλημμυροῦσεν ἡ νοσταλγία της, και ἀναστένναζε ὁ καὺμένος βαθειά. — «Αὐτοὶ και οἱ δύο τους δὲν ἐφάλλανε», μοῦ ἔλεγε, «ἀλλὰ μιλοῦσανε θαρρεῖς με τὸ Θεό, και μᾶς ἀνέβαζαν και μᾶς ὄλους στὰ Οὐράνια, νὰ συναγροικηθοῦμε με τὰ λειτουργικὰ του πνεύματα...».

Οἱ περισσότεροι ἀπὸ τοὺς νέους ἐκείνους ποὺ ἐμαζεύονταν ἐκεῖ, στὸ τέλος κατεφρόνησαν τὰ ἐπίγεια, ὡς φθαρτὰ και ὡς μάταια. Κ' ἕνας-ἕνας ἐγκατέλειπε με τὴ σειρά του τὸν κόσμο, και κατέφυγαν ὄλοι τους σὲ διάφορα Μοναστήρια, ὅπου ἔζησαν ὡς Μοναχοὶ τὴν ὑπόλοιπη ζωὴ τους. Με δσιότητα και με εὐσέθειαν και ἀναπνέοντας βαθειά τὴ μεθυστικὴν αὔρα τῆς αἰωνιότητας.

Και ὁ μὲν Φιλόθεος Ζερβάκος ἐπῆγε στὴν Λογγοβάρδα τῆς Πάρου, ποὺ εἶναι τὸ καλύτερο και τὸ περιφημότερο γιὰ τὴν δσιὰ πραγματικῶς ζωὴ τῶν Μοναχῶν του Ἑλληνικὸ Μοναστήρι. Εἶναι δὲ και σήμερα Ἡγούμενός της. Ὁ δὲ γιατρὸς Σπυρίδων Καμπανάος, κατέφυγε στὴ Λαύρα

τοῦ Ἁγίου Ὄρους, ὅπου καὶ ἵδρυσεν τὴν πολύφημη «Ἁγιο-
ρείτικην Βιβλιοθήκην». Καὶ τὸν ξέρουν ὅλοι ὅσοι θεολο-
γοῦν ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἀθανάσιος Λαυριώτης. Στὸ Ἅγιον
Ὄρος ἐπίσης κατέφυγεν καὶ ὁ Ἀλέξανδρος Μωραϊτίδης.
Ὁ δὲ Γαῖτάνος, κατ' ἀρχὰς μὲν ἐπῆγε καὶ αὐτὸς στὴ
Λογγοβάρδα. Κατόπιν ἐπέρασε στὴ Σίφνο, ὅπου ἐφόρεσε
καὶ αὐτὸς τὸ ἀγγελικὸ σχῆμα καὶ ἐχειροτονήθηκεν ἱερέας
στὴ Βρύση, τῆς ὁποίας ἐγένηκεν ἀργότερα καὶ Ἡγούμενος.

(Ἀκολουθεῖ)

ΘΕΟΔ. Κ. ΣΠΕΡΑΝΤΣΑΣ

ΑΠΟ ΤΟΝ ΑΓΩΝΑ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ

ΕΝΑΣ ΗΡΩΪΚΟΣ ΙΕΡΕΥΣ ΠΟΥ ΑΦΟΠΛΙΖΕΙ ΤΟΥΣ ΔΥΝΑΣΤΑΣ

Η ΣΥΝΕΧΙΣΙΣ ΜΙΑΣ ΠΑΡΑΔΟΣΕΩΣ

Στὸ κατώφλι τῆς πόρτας τῶν φυλακῶν τῆς Λευκωσίας. Ἡ
νύχτα προχωρημένη. Τὰ τελευταῖα μαῦρα κρέπια τῆς παλαίου
μὲ τὰ ροδοδάχτυλα πέπλα τῆς φθινοπωρινῆς αὐγῆς. Τὴν ὥρα
αὕτη προχωρεῖ κρατῶντας τὰ ἄχραντα μυστήρια ὁ λειτουργὸς
τοῦ Ὑψίστου. Τὸ πρωῒνὸ ἀεράκι ἀνεμίζει τὰ γκρίζα μαλλιά του.
Τὰ χέρια του τρέμουν ἀπὸ εὐλάβεια καὶ συγκίνησι. Τὰ χεῖλια
του ψιθυρίζουν κάποιες εὐχὲς γιὰ ἐκείνους τοὺς ὁποίους θὰ με-
ταλάβῃ σὲ λίγο. Εἶναι τὰ τρία παλλικάρια, πού ἡ σκληρὴ καὶ
κατευθυνομένη δικαιοσύνη τῶν δυναστῶν τῆς ἀγωνιζομένης Κύ-
πρου ἔχει καταδικάσει σὲ θάνατο, διότι ἀγάπησαν τὴν πατρίδα
των καὶ ἀγωνίσθησαν γιὰ τὴν ἐλευθερίαν τους. Ἄς εἶναι εὐλογη-
μένο τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου. Καταραμένο ὅμως νὰ εἶναι τὸ ὄνομα
τῶν δημίων καὶ στραγαλιστῶν τῆς ἑλληνικῆς ἐλευθερίας καὶ
τῶν ἡρώων ἀγωνιστῶν τῆς. Τί εἶχαν κάμει οἱ μελλοθάνατοι τῆς
φθινοπωρινῆς αὐτῆς αὐγῆς διὰ νὰ στηθῇ μὲ τόσην βαρβαρότητα
ἡ ἀγχόνη; Μὲ τίς σκέψεις αὐτὲς καὶ μὲ τὴν εὐλάβεια καὶ συγ-
κίνησι στὴν ψυχὴ καὶ τὴν ὑπαρξί του ὀλόκληρη ὁ σεβάσμιος ἱε-
ρέας θὰ δρασκελοῦσε τὴν πόρτα τῆς φυλακῆς, ὅταν ἀντελήφθη
νὰ προτείνωνται εἰς αὐτὸν οἱ λόγχοι τῶν βρεττανῶν στρατιωτῶν.

— Ἄλτ!

— Τί ζητᾶτε ἀπὸ μένα, ἓνα λειτουργὸ τοῦ Θεοῦ;

Οἱ στρατιῶτες τοῦ τυράννου τῆς Κύπρου τὸν διέταξαν νὰ

σταματήση και νά προχωρήση πρὸς αὐτούς γιὰ νά τὸν ὑποβάλουν σὲ ἔρευνα σωματικῆ.

— Αὐτὸ ποῦ ζητᾶτε δὲν εἶναι δυνατὸ νά γίνη ποτέ, ἀπήτησε θαρραλέα ὁ λειτουργὸς τοῦ Ὑψίστου. Κρατῶ τὸ σῶμα και τὸ αἷμα τοῦ Κυρίου και δὲν ἐπιτρέπω σὲ κανένα νά μὲ ἐγγίση.

Τὰ λόγια τοῦ ἱερέως ἐκλόνισαν γιὰ μιὰ στιγμή τὰ ὄργανα τοῦ δυνάστη ἀλλ' εἶχαν διαταγὴ νά ἐρευνησουν και τὸν ἱερέα και τὸ δισκοπότηρο ἀκόμη μὲ τὰ ἀχραντα μυστήρια...

— Αὐτὸ ποῦ σοῦ λέμε παπᾶ.

— "Ἄν εἴσθε χριστιανοί, σᾶς μιᾶ τὴν στιγμή αὐτὴ ἢ φωνὴ τοῦ Χριστοῦ ποῦ κρατῶ στὰ χέρια μου. Καὶ πρέπει ν' ἀκούσετε.

"Ὁρμησαν ἀγριεμένοι οἱ στρατιῶται τοῦ Πιλάτου τῆς Κύπρου. Συνεκράτησε ὁμως τὴν ὀρμή τους ἢ ἀποφασιστικότης τοῦ λειτουργοῦ τοῦ Θεοῦ.

— Σκοτῶστε με! Δὲν θὰ σᾶς ἀφίσω ὁμως νά βεβηλώσετε τὰ ἀχραντα μυστήρια ποῦ κρατῶ.

Και μὲ μιὰν ἡρωϊκὴν χειρονομίαν ὕψωσε πάνω ἀπὸ τὸ κεφάλι του τὸ θεῖο φορτίο ποῦ κρατοῦσε, ἀποφασισμένος νά δώσῃ τὴν μεγάλη μάχη τοῦ χριστιανοῦ λειτουργοῦ μὲ τὰ ὄργανα τοῦ ἀθέου και ἀπίστου δυνάστη.

Ἡ ἀποφασιστικότης τοῦ ἱερέως ἐνίκησε.

* *

Σᾶς μεταφέρω τὴν σκηνὴν καθὼς τὴν ἀφηγήθη ὁ ἴδιος ὁ ἱερεὺς, ἀφ' οὗ ἐμπῆκε στὴν φυλακὴ, χωρὶς νά δεχθῇ τὴν σωματικὴ ἔρευνα και ἀφ' οὗ μετέλαβε τοὺς ἐτοιμοθανάτους νέους πατριώτας, στοὺς ὁποίους μάλιστα συνέστησε νά μὴ φάγουν πλέον τίποτε και νά μὴ δεχθοῦν οὔτε σταγόνα ὕδατος στὰ χεῖλια τους, θνήσκοντες εἰς τὴν ἀγχόνην, κρατῶντας μέσα τους τὸ σῶμα και τὸ αἷμα τοῦ Κυρίου.

Ἡ μεγάλη παράδοσις τοῦ ράσου συνεχίσθη και τὴν φορὰν αὐτὴν μὲ ὅλη τὴν ἐπιβλητικότητά της. Ἡ ἰδέα τῆς θρησκείας συνυφασμένη πάντοτε μὲ τὴν ἔννοια τῆς πατρίδος τῆς ἑλληνικῆς προσφέρει δείγματα ἀξιόλογα και ὑποβλητικά. Ἡ θρησκεία και σήμερα πρωτοπορεῖα στοὺς μεγάλους ἐθνικοὺς ἀγῶνας και πρωτοπόροι οἱ λειτουργοὶ της μὲ πλήρη τὴν συνείδησι τῆς ἀποστολῆς των και τὴν κατανόησι τῶν καθηκόντων των. Ὁ σεβασμῖος κληρικός, ποῦ ὕψωσε μὲ τὸ δισκοπότηρο ποῦ κρατοῦσε και τὸ ἀνάστημά του στοὺς σταυρωτῆδες τοῦ Χάρτινγκ, ἔδωκε ἓνα ἀπὸ τὰ φωτεινότερα δείγματα τῆς ὠραίας και ἡρωϊκῆς παραδόσεως τοῦ κλήρου τοῦ ἑλληνικοῦ εἰς τοὺς ἀγῶνας κατὰ τῶν τυράννων. Ἡ ἐκδήλωσις, συνέχεια τῶν μεγάλων παραδόσεων ποῦ ἀναφέρει ἢ

ἑλληνικὴ ἱστορία, ἡ χριστιανικὴ καὶ ἡ ἐθνικὴ, στὸ πέρασμα τῶν αἰώνων. Τίποτε στὸ πέρασμα τῶν αἰώνων αὐτῶν δὲν διέσυρε τὴν ὠραίαν παράδοσι τοῦ ράσου τοῦ ἑλληνος κληρικοῦ. Σὲ οἰαδήποτε βαθμίδα τῆς ἱεραρχίας καὶ ἂν ἐστάθηκε ὁ λειτουργὸς τοῦ Ὑψίστου δὲν ἔπαυσε νὰ κρατῇ μέσα του ἀδελφωμένα τὰ μεγάλα ἰδανικὰ τῆς θρησκείας καὶ τῆς πατρίδος του τῆς ἑλληνικῆς. Ἡ ζωὴ του θυσιά πάντοτε εἰς τὸν Μολῶχ τῆς ἀγριότητος, τῆς ἀσεβείας καὶ τοῦ μίσους. Πάνω ἀπὸ τὴν ζωὴν αὐτὴν δὲν ἔπαυσε τὸ τίμιον ἑλληνικὸν ράσο νὰ ὑψώνη τὸν ἐσωτερικὸν του κόσμον τὸν ζυμωμένον μὲ πίστιν, εὐλάβειαν, ἠρωϊσμὸν καὶ γενναϊότητα. Ὁ παπᾶς τῆς Λευκωσίας εἶναι συνέχεια τῆς μεγάλης πορείας τῶν κληρικῶν ἡρώων τῆς πίστεως καὶ τῆς πατρίδος. Ταπεινὸς ἴσως ἱερεὺς, ἴσως καὶ μὲ πολλὴν μετρίαν μόρφωσιν, αἰσθάνθηκε νὰ ξυπνᾷ μέσα του ἡ συνείδησις του ὡς ἑλληνος λειτουργοῦ τῆς θρησκείας. Στὴν τρικυμία τῆς σκέψεως καὶ τῆς ψυχῆς του, ποὺ ἐπροκάλεσε ἡ ἀγριότης τῶν ὀργάνων τοῦ δυνάστη μπροστὰ στὰ ἄχραντα μυστήρια, ποὺ κρατοῦσε τὴν ὥρα ποὺ μετέβαινε γιὰ τὴν μεγάλη ἀποστολὴ τῆς μεταλήψεως τῶν μελλοθανάτων ἀγωνιστῶν τῆς ἑλληνικῆς κυπριακῆς ἐλευθερίας, ἄκουσε μύριες φωνές. Ἦταν οἱ φωνές ἐθνομαρτύρων καὶ ἡρώων ἱερωμένων, ποὺ ἀντιμετώπισαν μὲ θάρρος καὶ ἀποφασιστικότητα τὴν ὀργὴν καὶ τὴν λύσσα ἀγρίων τυράννων δυναστῶν. Σὰν μιὰ φευγαλέα ὀραματιστικὴ πομπὴ ἡ χορεία ὄλων αὐτῶν τῶν κληρικῶν, ἀνωτέρων καὶ κατωτέρων, ποὺ πέρασε ἀπὸ τὸ τρικυμισμένον κεφάλι του. Ὁ ἐθνομάρτυς τῆς Κύπρου ὁ Κυπριανὸς καὶ οἱ ἄλλοι ἱεράρχαι τῆς ἀγωνιζομένης Κύπρου. Κι' ἀνάμεσα στὶς μορφές ποὺ ἀντίκρυσαν τόσο χριστιανικὰ καὶ ἑλληνικὰ τὸν θάνατον, ἡ μορφή τοῦ σημερινοῦ ἐθνάρχου ἐξορίστου καὶ τῶν συνεξορίστων του κληρικῶν. Ἡ πίστις καὶ ἡ εὐψυχία οὐδέποτε εἶχαν ἐγκαταλείψει στὸ πέρασμα τῶν αἰώνων τὸν κληρικόν, ποὺ ἀπὸ τὴν στιγμὴν ποὺ περιεβλήθη τὸ τίμιον ἔνδυμά του, τὸ ράσο, ἀγκάλιασε τὸν ἀγῶνα καὶ τὸ πένθος τῆς φυλῆς του διὰ τὴν ἐλευθερίαν καὶ τὴν συνεχιζομένην σκλαβιά του εἰς πολλὰ μέρη.

Καὶ ὅταν ὁ μεγάλος Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Ἰωακείμ ὁ Γ' ἐδέχθη εἰς ἀκρόασιν κάποιον ἐπιφανῆ Ἀγγλο γηραιὸν δημοσιογράφον, τοῦ εἶπε τὰ ἑξῆς:

— Ἴσως ν' ἀπορῆτε διότι βλέπετε τὸν ἀρχηγὸν τῆς Ὀρθοδοξίας περιβεβλημένον τὸ μαῦρον αὐτὸ ράσο χωρὶς δακτύλιον στὸ χέρι ὅπως ὁ ἀρχηγὸς τοῦ Καθολικισμοῦ καὶ χωρὶς τὰ πορφύροχρα βελουῖδα τῶν Καρδιναλίων. Ἐ, λοιπόν, τὸ ράσο αὐτὸ θὰ συμβολίζῃ τὸ πένθος τῆς ἑλληνικῆς φυλῆς μέχρι τῆς ὀλοκληρωτικῆς τῆς ἀπελευθερώσεως.

Ὁ Βρεττανὸς δημοσιογράφος ἔμεινε ἀναυδός.

Αὐτὸ τὸν ἠρωϊσμὸ τῶν κληρικῶν τῆς ἀναφέρει ἡ ἱστορία σὲ σελίδες φωτεινές, πού ἡ ἀκτινοβολία τους καταυγάζει τὸν ὀρίζοντα τοῦ ἑλληνικοῦ Χριστιανισμοῦ. Θαρραλέο ὑψώθηκε τὸ μικροσκοπικὸ ἀνάστημα τοῦ τότε μητροπολίτου Ἡρακλείας καὶ κατόπιν Πατριάρχου Γερμανοῦ τοῦ Ε', ὅταν παρουσιάσθηκε στὸν Σουλτάνο Ἀβδούλ Χαμίτ, διὰ νὰ ζητήσῃ τὴν ἀπόδοσι τῶν προνομίων τοῦ Ἑλληνισμοῦ τῆς παλαιᾶς Τουρκικῆς αὐτοκρατορίας.

Τὸν ἐκύτταξε μὲ οἶκτο καὶ περιφρόνησι ὁ δυνάστης τοῦ Γιλδίτζ. Ὅσάν νὰ τοῦ ἔλεγε:

— Πῶς τολμᾷς ἐσὺ νὰ ἐμφανίζεσαι στὸν Πατισάχ σας;

Ἐβγαλε ἀπὸ τὸ στήθος του ἓνα κομμάτι σκοινὶ ὁ δεσπότης καὶ τοῦ ἀπάντησε μὲ θάρρος καὶ ἀποφασιστικότητα:

— Μπορεῖ νὰ μὲ κρεμάσῃς, γαληνότατέ μου Πατισάχ, μὲ τὸ σκοινὶ αὐτό. Δὲν θὰ φύγω ὅμως ἀπ' ἐδῶ χωρὶς τὴν ὑπόσχεσί σου γιὰ τὰ προνόμιά μας. Διαφορετικά...

Ἀπειλητικὸς ὁ ἱεράρχης πλέον πρὸς τὸν πανίσχυρο ἄρχοντα τῆς παλαιᾶς ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας.

Καὶ ἡ ἀπειλή του ἐξετελέσθη. Ἐκλείσε τὸ Πατριαρχεῖον, στὸ 1889 τίς Ἐκκλησίες ὅλης τῆς Τουρκίας.

Καὶ ἓνα πλῆθος ἀκόμη κληρικοὶ στάθηκαν μὲ τὴν ἴδια γενναιότητα μπροστὰ σὲ ἰσχυροὺς, ἀφοπλίζοντας αὐτοὺς ἀπὸ τὰ ὄπλα τῆς βίας καὶ τοῦ ὀλέθρου. Ἄλλοι προσέφεραν τὴν ζωὴ τους γιὰ νὰ σώσουν ἄλλους ἀγωνιζομένους. Ἡ ἱστορία τῆς τελευταίας κατοχῆς ἀναφέρει γεγονότα ἀνάλογα καὶ στὴν πρωτεύουσα, πού κατέρριψαν τὴν ἔπαρσι δυναστῶν κατακτητῶν.

Ὁ λειτουργὸς τοῦ Ἰψίστου τῆς Λευκωσίας, πού ὕψωσε τὰ ἄχραντα μυστήρια καὶ τὴν εὐψυχία του ὡς Ἑλληνας χριστιανὸς ἱερέας γιὰ νὰ συγκρατήσῃ τὴν βέβηλη ἐκδήλωσι τῶν ὀργάνων τοῦ αἱμοχαροῦς δυνάστη, ἐμφανίζει μὲ τὴν ἐκδήλωσί του ζωντανεμένο ἓνα κομμάτι τῆς Ἑλληνικῆς καὶ Χριστιανικῆς ἱστορίας μὲ τὸν ἀκτινοβόλο φωτιστέφανο πού τὴν περιβάλλει.

ΒΑΣ. ΗΛΙΑΔΗΣ

«Οἱ ἱερεῖς τῶν Ἰουδαίων εἶχαν τὸ δικαίωμα νὰ θεραπεύουν τὴ σωματικὴ λέπρα ἢ μᾶλλον ὄχι νὰ τὴν θεραπεύουν, μὰ μόνον νὰ ἐπιβεβαιώσουν τὴν θεραπείαν τῆς. Ἦταν δὲ τότε περιζήτητο τὸ ἀξίωμα τοῦ ἱερέως. Οἱ ἰδικοὶ μας ὅμως ἱερεῖς ἔλαβαν ἐξουσία ὄχι νὰ βεβαιώσουν τὴν θεραπεία τῆς σωματικῆς λέπρας, μὰ νὰ θεραπεύουν ἐντελῶς τὴν ἀκαθαρσία τῆς ψυχῆς».

(Ἐπ' τοὺς λόγους «περὶ ἱερωσύνης» τοῦ Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου).

Η ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΕΟΡΤΗ

ΟΙ ΑΓΙΟΙ ΑΝΑΡΓΥΡΟΙ

Ἡ χριστιανικὴ θρησκεία θεωρεῖ ὡς μίαν ὑψηλὴν ἀρετὴν τὴν ἀναργυρίαν». Ἐπαινεῖ καὶ ἐνθαρρύνει τὶς καλὰς πράξεις, τὴν περίθαλψη ἢ θεραπεία τῶν συνανθρώπων μας, κάθε εὐεργεσίαν καὶ κάθε ὑπηρεσίαν καὶ ἀφέλιμν ἐργασία ποῦ γίνεται χωρὶς καμμία χρηματικὴ ἀμοιβή. Εἶναι μεγάλη ἀληθινὰ ἀρετὴ τὸ νὰ ἐργάζεται κανεὶς γιὰ τὸ καλὸ τοῦ πλησίον καὶ νὰ μένη αὐτὸς ὁ ἴδιος πτωχός. Βέβαια χρειάζεται ἠθικὴ δύναμη καὶ αἰσθημα ἀφιλοχρηματίας γιὰ νὰ κατορθώση κανεὶς νὰ γίνῃ εὐεργετικὸ στοιχεῖο μέσα στὴν κοινωνία καὶ συγχρόνως νὰ μένη ἀναργυρός. Τὴν ἐξάσκηση μιᾶς τέτοιας ἀρετῆς ἐξύμνησαν καὶ οἱ πατέρες τῆς Ἐκκλησίας. Αὐτὴν τὴν ὑψηλὴν ἀρετὴν τῆς ἀναργυρίας ἐγκωμίασαν καὶ ὁ Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, καὶ ὁ Γρηγόριος ὁ Θεολόγος, καὶ ὁ Γρηγόριος Νύσσης, καὶ ὁ Ἰσίδωρος Πηλουσιώτης καὶ ἄλλοι διαπρεπεῖς συγγραφεῖς τῆς Ἐκκλησίας μας.

Τὴν ἀρετὴ τῆς ἀπόλυτης ἀφιλοχρηματίας καὶ τὴν ἀναργυρίαν σ' ὅλη τὴν ζωὴ των εἶχαν καταλήξει νὰ θεωροῦν ὡς κάτι φυσικὸν καὶ δίκαιον οἱ Ἅγιοι Ἀναργυροί, ποῦ ἐορτάζομε σήμερα τὴν μνήμην των. Ἐθεράπευαν τοὺς συνανθρώπους καὶ τοὺς εὐεργετοῦσαν χωρὶς ποτὲ νὰ λάβουν χρηματικὴν ἀμοιβή. Κ' ἔτσι ὠνομάσθησαν Ἀναργυροὶ καὶ ἐδοξάσθησαν ὡς Ἅγιοι.

*

Ἄλλ' ὑπῆρξαν μόνον δύο Ἅγιοι Ἀναργυροὶ ἢ περισσότεροι; Μερικοὶ πιστεύουν ὅτι δύο μόνον ὑπῆρξαν. Αὐτὸ ὅμως τὸ θεωροῦν λάθος οἱ εἰδικοὶ μελετητές, ἀγιολόγοι καὶ συναξαρισταί. Ὡστόσο πολλὰς ἀμφισβητήσεις ἔχουν γεννηθῆ σ' αὐτὸ τὸ ζήτημα, γιὰ τὴν τὰ ἱστορικὰ στοιχεῖα δὲν φαίνονται ἀρκετά.

Ἡ Ὁρθόδοξος Χριστιανικὴ Θρησκεία μας ἐορτάζει τὴν μνήμην Ἁγίων Ἀναργύρων εἰς τέσσαρες διαφορετικὰς ἡμέρας τοῦ ἔτους: τὴν 31ην Ἰανουαρίου, τὴν 1ην Ἰουλίου, τὴν 17ην Ὀκτωβρίου καὶ σήμερα 1ην Νοεμβρίου. Καὶ οἱ εἰδικοὶ ἱστορικοὶ μελετηταὶ καταλήγουν στὸ συμπέρασμα ὅτι ἔζησαν τέσσαρες δυάδες, δηλαδὴ τέσσαρα ζεύγη Ἁγίων μὲ τὴν προσεπωνυμίαν τῶν Ἀναργύρων, γιὰ τὴν καὶ οἱ τέσσαρες δυάδες εὐεργετοῦσαν καὶ ἐθεράπευαν χωρὶς καμμίαν ἀμοιβὴν καὶ ἔμειναν Ἀναργυροὶ.

*

Ἄς ἰδοῦμε τώρα μίαν πρὸς μίαν τὶς δυάδες τῶν Ἁγίων Ἀναργύρων.

Τὴν 31ην Ἰανουαρίου ἐκάστου ἔτους ἐορτάζεται ἡ μνήμη τῶν Ἁγίων καὶ θαυματουργῶν Ἀναργύρων, Κύρου, ποῦ ἦταν ἀπὸ τὴν Ἀλεξάνδρεια τῆς Αἰγύπτου, καὶ Ἰωάννου ἐξ Ἐδέσσης τῆς Μεσοποταμίας. Οἱ δύο αὐτοὶ Ἅγιοι ἐζήσαν τὸν τρίτον αἰῶνα μετὰ Χριστόν, εἰς ἐποχὴν ἀγρίου διωγμοῦ τοῦ Χριστιανισμοῦ. Γιὰ ν' ἀποφύγουν τοὺς διώκτες των, ἀλλὰ καὶ γιὰ νὰ μποροῦν νὰ διδάσκουν ἐλεύθερα τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, κατέφυγαν σὲ μίαν μονήν, κοντὰ στὸν Ἀραβικὸν κόλπον. Ἐκεῖ, ὄχι μονάχα ἐδίδασκαν καὶ ἔφερναν πλήθη ἀπίστων στὸν Χριστιανισμόν, ἀλλὰ καὶ ἐθεράπευαν κάθε ἀσθένειαν, χωρὶς νὰ δέχωνται καμμίαν ἀμοιβήν. Ἔτσι πήρανε τ' ὄνομα Ἀνάργυροι. Ἄλλ' ἔμαθαν στὴν Μονήν, ὅπου ἔμειναν, ὅτι μία Χριστιανὴ γυναῖκα λεγομένη Ἀθανασία εἶχε πιασθῆ ἀπὸ τοὺς διώκτες τοῦ Χριστιανισμοῦ μαζί με τὶς τρεῖς θυγατέρες τῆς Θεοδότῃν, Θεοκτίστῃν καὶ Εὐδοξίαν. Οἱ τέσσαρες γυναῖκες ὠδηγήθησαν σὲ δικαστήριον εἰδωλολατρῶν γιὰ νὰ δώσουν λόγον γιὰ τὴν μεταβολὴ τῆς πίστεώς των. Ἔσπευσαν λοιπὸν οἱ δύο Ἅγιοι Ἀνάργυροι στὴ δίκη καὶ ὑπεστήριξαν με δύναμη τὶς τέσσαρες χριστιανῆς γυναῖκες. Αὐτὸ ὅμως ἐστοίχισε τὴν ζωὴν των. Γιατὶ οἱ εἰδωλόλατραι καὶ διώκται τοῦ Χριστιανισμοῦ ἔπιασαν καὶ τοὺς δύο Ἀναργύρους καὶ τοὺς ἀπεκεφάλισαν. Ἔτσι εὐρῆκαν μαρτυρικὸ θάνατο ὑπὲρ τῆς πίστεως τὸ 292 μετὰ Χριστόν.

Τὴν 1ην Ἰουλίου ἐορτάζεται κατ' ἔτος ἡ μνήμη τῶν δύο ἀδελφῶν Ἁγίων καὶ θαυματουργῶν Ἀναργύρων Κοσμά καὶ Δαμιανοῦ. Αὐτοὶ ἦταν ἀπὸ τὴν Ρώμην κ' ἐκεῖ ἐζήσαν τὰ περισσότερα χρόνια τῆς ζωῆς των. Ἦσαν γιατροὶ ἀνθρώπων καὶ ζώων κ' ἐθεράπευαν πάντα ἄλους καὶ ὄλα δωρεάν. Συγχρόνως ἐδίδασκαν τὴν Χριστιανικὴν διδασκαλίαν. Ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ εὐρῆκαν μαρτυρικὸν θάνατον. Μὲ τὴν μεγάλην ὁμολογία τῆς ἀληθινῆς πίστεως στὸ στόμα, ἐμαρτύρησαν στὴ Ρώμη τὸ 284 μετὰ Χριστόν ἐπὶ Καρίνου καὶ Νουμεριανοῦ. Πολλὲς ἐκκλησίαις ἐορτάζουν στὸ ὄνομα τῶν Ἁγίων τούτων. Μεταξὺ αὐτῶν ποῦ ἐορτάζουν τοὺς Ἁγίους Ἀναργύρους τῆς Ρώμης καὶ πανηγυρίζουν τὴν 1ην Ἰουλίου εἶναι καὶ ἡ Μονὴ τῆς Παροικίας Πάρου, ἡ φέρουσα τὸ ὄνομα Ἅγιοι Ἀνάργυροι.

Τὴν 17ην Ὀκτωβρίου ἐορτάζεται ἡ μνήμη τῶν Ἁγίων Ἀναργύρων, ποῦ ἦσαν ἀπὸ τὴν Ἀραβίαν. Καὶ αὐτοὶ ἐκήρυξαν τὸν Χριστιανισμόν καὶ ἐθεράπευαν δωρεάν. Εὐρῆκαν ὁμοίως μαρτυρικὸν θάνατον ἐπὶ Διοκλητιανοῦ εἰς τὰς Αἰγιάς.

*

Αὐτὰ εἶναι, κατὰ τοὺς συναξαριστάς, τὰ τρία ἄλλα ζεύγη Ἁγίων Ἀναργύρων. Καὶ τώρα ἂς ἔλθουμε στοὺς Ἁγίους Ἀναρ-

γύρους, πού εορτάζεται ἡ μνήμη των σήμερα 1ην Νοεμβρίου. Αὐτοὶ εἶναι οἱ Ἁγιοὶ καὶ θαυματουργοὶ ἀδελφοὶ Κοσμᾶς καὶ Δαμιανός, πού κατάγονται ἀπὸ τὴν Μικρὰν Ἀσίαν, ἐνῶ οἱ ἄλλοι κατάγονται ἀπὸ διάφορα ἄλλα μέρη πού ἀναφέραμε. Μαζὶ μὲ τοὺς δύο ἀδελφοὺς Ἁγίους Ἀναργύρους εορτάζεται σήμερα καὶ ἡ μητέρα των Ὁσία Θεοδότη. Οἱ δύο τοῦτοι Ἁγιοὶ εἶχαν πατέρα ἀσεβῆ, ἀλλ' ἡ μητέρα των ἦταν εὐσεβεστάτη Χριστιανή. Ἐθεράπευαν χωρὶς καμμίαν ἀμοιβὴν ἀνθρώπους καὶ ζῶα. Γι' αὐτὸ καὶ πῆραν καὶ αὐτοὶ τ' ὄνομα Ἀνάργυροι. Δὲν ξεύρομε πού ἀκριβῶς ἐμαρτύρησαν, ἀλλ' ἐτάφησαν εἰς τόπον λεγόμενον Φερεμάν.

*

Ἡ σημερινὴ ἀκολουθία εἰς μνήμην των ἔχει πολὺ ἐνδιαφέρον. Τὸ ἀπολυτίκιον, πού εἶναι ὅμοιον μὲ ἐκεῖνο τῶν Ἁγίων Ἀναργύρων τῆς 1ης Ἰουλίου, εἶναι ἀπλὸ καὶ σύντομο:

«Ἁγιοὶ Ἀνάργυροι καὶ θαυματουργοί, ἐπισκέψασθε τὰς ἀσθενείας ἡμῶν· δωρεὰν ἐλάβετε, δωρεὰν δότε ἡμῖν».

Τὸ κοντάκιον, εἰς ἧχον β', τῆς σημερινῆς εορτῆς ξέρομε πῶς εἶναι τοῦτο :

«Οἱ τὴν χάριν λαβόντες τῶν ἰαμάτων, ἐφαπλοῦτε τὴν ρῶσιν τοῖς ἐν ἀνάγκαις, ἰατροὶ θαυματουργοὶ ἐνδοξοί. Ἀλλὰ τῇ ὑμῶν ἐπισκέψει, καὶ τῶν πολεμίων τὰ θράση καταβάλετε, τὸν κόσμον ἰώμενοι ἐν τοῖς θαύμασι».

Ψάλλεται καὶ μεγαλυνάριον κατὰ τὴν σημερινὴν εορτήν, ὠραῖον καὶ ποιητικόν, τοῦτο :

«Ρεῖθρα ἰαμάτων ὡς ἐκ πηγῆς
χάριτι θαυμάτων
ἀναβρῦουσι δωρεὰν
τοῖς πολλαχῶς νοσοῦσιν
Ἀνάργυροι θεῖοι·
οἱ ρήσεως διψῶντες
δεῦτε ἀρύσασθαι».

*

Σήμερον εορτάζει καὶ ὁ μικρὸς ναὸς τῶν Ἁγίων Ἀναργύρων, πού εὑρίσκεται μέσα σὲ μικρὸν σπήλαιον, στὰ βράχια τῆς νοτίας πλευρᾶς τῆς Ἀκροπόλεως τῶν Ἀθηνῶν. Ἐκεῖ ὑπάρχει καὶ ἀγίασμα, δηλαδὴ ἀπὸ ἀσταμάτητη μικρὴ πηγὴ ρεεὶ ὀλίγο νερό, πού θεωρεῖται ὅτι ἔχει θαυματουργὴ δύναμη. Πιστεύουν ὅτι τὸ ἀγίασμα θεραπεύει, ὡς οἱ Ἁγιοὶ Ἀνάργυροι ἐθεράπευαν τοὺς πιστοὺς.

Εἶναι ἄξιο προσοχῆς πῶς ἡ λατρεία στὸ μικρὸ τοῦτο σπή-

λαιον διαριεῖ ἐπὶ χιλιάδας χρόνια. Κατὰ τὰ ἱστορικά χρόνια τῆς ἀκμῆς τῶν Ἀρχαίων Ἀθηναίων ὑπῆρξεν ἐκεῖ ἀξιόλογο Ἀσκληπιεῖον, ὅπου ἔτρεχαν γιὰ θεραπεία οἱ Ἀθηναῖοι καὶ ἄλλοι Ἑλληες. Ὅταν ὁ Χριστιανισμὸς κατέλυσε τὴν ἀρχαία θρησκεία στὰς Ἀθήνας, τὸ σπήλαιον ἔγινε Χριστιανικὸ προσκύνημα καὶ ἐτιμήθη ἀπὸ τότε μετὰ τὸ ὄνομα τῶν Ἁγίων καὶ θαυματουργῶν Ἀναργύρων.

ΦΩΤΟΣ ΓΙΟΦΥΛΛΗΣ

ΔΙΑ ΤΟ ΘΕΙΟΝ ΚΗΡΥΓΜΑ

Εἰς τὴν Η΄ Κυριακὴν Λουκᾶ

(11 Νοεμβρίου 1956)

Ἔθρια ἀλληλεγγύης

(Τίς ἐστὶ μου πλησίον;)

Ἴδου ἓνα ἐρώτημα μεγάλης κοινωνικῆς σημασίας, καὶ διὰ τοῦτο ἄξιον πολλῆς προσοχῆς. Τὸ ἔθεσεν ἓνας νομικὸς εἰς τὸν Σωτῆρα Χριστόν. Διὰ ν' ἀπαντήσῃ δὲ ὁ Κύριος εἰς τὸ ἐρώτημα τοῦτο, εἶπε τὴν ὥραιαν παραβολὴν τοῦ καλοῦ Σαμαρείτου, πού ἠκούσαμεν εἰς τὸ σημερινόν Εὐαγγέλιον. Φρονοῦμεν δὲ ὅτι θὰ εἶναι πολὺ ὠφέλιμον νὰ ἐπιστήσωμεν τὴν προσοχὴν μας εἰς τὰ συμπεράσματα πού προκύπτουν ἀπὸ τὴν παραβολὴν αὐτὴν ὡς ἀπάντησις εἰς τὸ ἐρώτημα αὐτό· «Τίς ἐστὶ μου πλησίον;»

Ὡς γνωστὸν ἡ παραβολὴ παρουσιάζει ἓνα ἱερέα καὶ ἓνα λευῖτην νὰ διέρχονται ἀπὸ τὸν τόπον, ὅπου ὑπῆρχεν ὁ ἡμιθανὴς ἐκεῖνος τραυματίας, θύμα τῶν ληστῶν, οἱ ὅποιοι ἀέκδυσαντες αὐτὸν καὶ πληγὰς ἐπιθέντες ἀπὸ τὴν ἄσχητον. Οἱ δύο αὐτοὶ διαβάται, ὁμοθενεῖς τοῦ τραυματίου, συμπατριῶται του, καὶ ἐπὶ πλεόν, λόγῳ θέσεως καὶ ἀξιώματος, φυσικοὶ συμπαρσάται καὶ προσάται του, ἀντιπαρέρχονται ἀσυγκίνητοι καὶ ἀδιάφοροι. Ἀντιθέτως συγκινεῖται καὶ ἐκδηλώνει στοργικώτατον ἐνδιαφέρον δι' αὐτὸν ὁ ἀλλογενὴς Σαμαρεῖτης, ἄνθρωπος ξένος κατὰ τεκμήριον καὶ ἄσχετος πρὸς τὸν πάσχοντα, ἐφ' ὅσον μάλιστα «οὐ συγχρῶνται ἰουδαῖοι οὐδ' αἰθιοπαρεῖται», καὶ ἀγεφύρωτον χάσμα ὑφίστατο τότε μεταξύ των.

—Τί ἐξάγεται ἀπὸ τὰς παραβολικὰς αὐτὰς διαπιστώσεις; Ὅτι οἱ φύσει καὶ θέσει πλησίον τοῦ τραυματίου (Ἰουδαῖοι, ἱερεὺς καὶ λευῖτης) ἀπεδείχθησαν ἐπάνω εἰς τὰ πράγματα ξένοι καὶ ἀδιάφοροι πρὸς αὐτὸν.

Ἀντιθέτως ὁ ξένος Σαμαρεῖτης ἀπεδείχθη ὄντως πλησίον καὶ συμπαρσάτης τοῦ ἐμπεσοῦτος εἰς τοὺς ληστὰς.

—Δὲν εἶναι λοιπὸν οἱ ἐξωτερικοὶ δεσμοὶ πού ἀναδεικνύουν τὸν ἄνθρωπον πραγματικόν («πλησίον») πρὸς τὸν συνάνθρωπόν του. Κάπου βαθύτερα πρέπει νὰ ἀναζητηθῇ ἡ οὐσία καὶ αἱ προϋποθέσεις τῆς πραγματικῆς ἀλληλεγγύης μεταξύ τῶν ἀνθρώπων. Πράγματι· πόσες φορές ὁ συγγενὴς, ὁ συμπατριῶτης, ὁ συναδέλφος, ὁ συντάιρος, ὁ συνεργάτης, καὶ τόσοι ἄλλοι πού εὐρίσκονται τοπικῶς καὶ κατὰ συνθήκην πλησίον μας, φαίνονται καὶ φέρονται σὸν τελείως ξένοι καὶ ἄσχετοι, ἂν μὴ καὶ ἐχθροί! Καὶ πόσον καλύτερα πολλὰς φορές συνεννοούμεθα καὶ συναλλασσόμεθα καὶ συνεργαζόμεθα καὶ αἰσθανόμεθα νὰ ὑπάρχῃ ψυχικὴ ἐπαφὴ μετὰ πρόσωπα ξένα πρὸς τὸ φυσικὸν περιβάλλον μας!

Εἰς αὐτὴν ἀκριβῶς τὴν ψυχικὴν ἐπαφὴν βρίσκειται τὸ οὐσιώδες γνώρισμα τῶν πραγματικῶν πλησίων. Αὐτὴν ὅμως τὴν τόσον ἀναγκαῖα, διὰ τὴν οἰκογένειαν καὶ διὰ τὴν κοινωνίαν, ψυχικὴν ἐπαφὴν δὲν ἀρκοῦν μόνον δεσμοὶ αἵματος ἢ ἄλλαι φυσικαὶ καὶ κοινωνικαὶ συνθήκαι νὰ τὴν δημιουργήσουσι. Εἶναι ἀπαραίτητα δύο ἄλλα στοιχεῖα πρὸς τοῦτο· καὶ τὰ δύο ἐκ τοῦ ψυχικοῦ κόσμου· τὸ ἓνα εἶναι ἡ ὑπαρξίς πνευματικῶν δεσμῶν, δηλ. οἱ κοινὲς ἀρχές, τὰ κοινὰ ἰδανικά, ἡ ταυτότης εἰς τὰ φρονήματα καὶ τὰς πεποιθήσεις, τὰς θρησκευτικὰς καὶ ἠθικὰς κυρίως· τὸ ἄλλο εἶναι ὑπόθεσις τῆς καρδίας· εἶναι ἡ ἀγάπη.

Ἐδῶ ἐγκείται ἡ ἀξία τῆς χριστιανικῆς φιλίας, ἡ ὑπεροχὴ τῆς χριστιανικῆς συνεργασίας, τὸ θεμέλιον τῆς ἀληθινῆς, τῆς χριστιανικῆς ἀλληλεγγύης.

Ἄλλ' ὁ Κύριος, ἀφοῦ διηγῆθηκε τὴν παραβολὴν, προκειμένου νὰ δώσῃ τὴν πλήρη ἀπάντησιν εἰς τὸ ἐρώτημα τοῦ νομικοῦ «τίς ἐστὶ μου πλησίον», θέλει νὰ τὸν βοηθήσῃ νὰ ἐνοήσῃ ὅτι δὲν ἔθεσε ὀρθῶς τὸ ἐρώτημα. Διὰ τοῦτο τὸ ἀρχικῶς τεθὲν ἐρώτημα «τίς ἐστὶ μου πλησίον;» τὸ ἀντικαθιστᾷ ἐπὶ τὸ ὀρθότερον «τίς ἐστὶν τούτων τῶν τριῶν, πλησίον δοκεῖ σοι γεγονέναι τοῦ ἐμπεσόντος εἰς τοὺς ληστὰς;» Ὡς ἐὰν ἔλεγεν εἰς τὸν νομικόν· ἀντὶ νὰ ἐρωτᾷς «ποῖος εἶναι ὁ πλησίον μου», καλύπτερον εἶναι νὰ σὲ ἀπασχολήσῃ τὸ ἐρώτημα «εἰς ποῖον εἶμαι ἐγὼ πλησίον; Εἰς ποίους ὀφείλω νὰ προσφέρω τὴν βοήθειάν μου ὡς πλησίον αὐτῶν;» Δηλ. ἀντὶ νὰ ἀσχολῆσαι μὲ τὴν περιπτώσεολογίαν, ἐξέταξε μᾶλλον τίς δυνατότητες ποῦ ἔχεις καὶ τίς εὐκαιρίες ποῦ σοῦ προσφέρονται νὰ ἐκτελέσῃς τὸ χρέος τῆς ἀγάπης. Καὶ ἀπὸ ἐκεῖ καὶ πέρα γέμισε τὴν ψυχὴν σου ἀγάπῃ καὶ ἀφῆσε τὴν νὰ ξεχυθῇ ὅπου ἡ ἀνάγκη τὸ καλέσῃ. Ἐχει δὲ ἔμφυτον τὴν συμπάθειαν ἡ ἀγαπῶσα καρδιά καὶ, χωρὶς στεῖρες συζητήσεις, παρακινεῖ εἰς ἐμπρακτον ἐκδήλωσιν ἐνδιαφέροντος, στοργῆς καὶ προνοίας ἐν γένει. Εἶναι διὰ τοῦτο, μάταιον νὰ διερωτώμεθα «τίς ἐστὶ μου πλησίον», διότι ὅλοι εἴμεθα τέκνα τοῦ Αὐτοῦ Πατρὸς καὶ ἀδελφοὶ πρὸς ἀλλήλους.

Βεβαίως ὑπάρχει ἀναμφισβητήτως κάποια προτεραιότης μεταξὺ τῶν διαφορῶν πλησίων μας. Τὰ πρῶτα δὲ δικαιώματα ἐπὶ τῆς ἀγάπης καὶ τῆς προνοίας μας ἔχουν οἱ οἰκεῖοι, ἡ οἰκογένεια ἀφ' ἑνὸς καὶ οἱ «οἰκεῖοι τῆς πίστεως» ἀφ' ἑτέρου. Ρητῶς λέγει ὁ θεὸς Ἀπόστολος ὅτι «εἰ τις τῶν ἰδίων καὶ μάλιστα τῶν οἰκείων οὐ προνοεῖ, τὴν πίστιν ἤρνηται καὶ ἐστὶν ἀπίστου χεῖρων»... Ἐφ' ὅσον δὲν θὰ ὑπάρχῃ περαιτέρω δυνατότης, θὰ εὐρύνεται ἀπεριορίστως ὁ κύκλος τῆς προνοίας καὶ τῆς ἀλληλεγγύης. Χωρὶς λοιπὸν κανεὶς νὰ ἀποκλείεται τῆς βοηθείας ἐκ μέρους μας, ὅταν ἰδίως ἔχῃ ἀνάγκην νὰ τὸν ἐξυπηρετήσωμεν ὡς δυνάμενοι ἢ ὡς εἰδικοί καὶ ἀρμόδιοι, δὲν θὰ λησμονοῦμεν ὅτι πρωταρχικὴν μέριμναν ὀφείλομεν εἰς τοὺς ἐγγυτέρους πλησίον μας. Προσοχὴ ὅμως· δὲν ὀμιλοῦμεν διὰ προνομιακὴν μεταχείρισιν τῶν ἰδικῶν μας· ἀλλὰ λέγομεν μόνον ὅτι δὲν ἐπιτρέπεται νὰ εἶναι κανεὶς καλὸς μὲν καὶ ἐξυπηρετικὸς στοὺς ξένους καὶ ἄστοργος στοὺς δικούς του. Ὅπως εἶναι ἄδικον νὰ θυσιάζωνται οἱ ἄλλοι χάριν τῶν οἰωνδήποτε ἰδικῶν μας, ἔτσι εἶναι ἄδικον καὶ νὰ ἀγνοοῦνται εἰς τὰς ἀνάγκας τῶν οἰκείων, καὶ ὅπως λέγει ὁ λαὸς— «ὅταν διψᾷ ἡ αὐλή σου...». Ἐπὶ τέλος, ἔχει ἠθικὴν βᾶσιν ἡ προτεραιότης τῶν ἐγγυτέρων πλησίων μας εἰς τὴν ἐκδήλωσιν τῆς στοργῆς καὶ τῆς ἀγάπης μας.

Τελευταῖον, ἄς προσέξωμεν ὅτι ὁ Κύριος ἀποδέχεται πλήρως τὴν ἀπάντησιν τοῦ νομικοῦ ὅτι «ὁ ποιεῖς αὐτὸ ἔλεος», ἐκεῖνος ἀπεδείχθη συμπαράστατος τοῦ πλησίου καὶ ἀπέδειξε πράγματι ὅτι εἶχε συναισθησιν τῶν πρὸς τὸν πλησίον ὑποχρεώσεων. «Καὶ σὺ ποιεῖς ὁμοίως» τοῦ προσέθεσε. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, ἀπὸ τὴν θεωρίαν μεταφέρει τὸ ζήτημα εἰς τὴν πράξιν. Θέλει νὰ εἴπῃ, ὅτι ἡ πρῆξις κινήσει τὸν ἄλλου, αὐτὴ ἀποδεικνύει ὅτι τὸν αἰσθάνεσαι ὡς πλησίον. Καὶ ἀντιστρόφως· ὅταν εἶσαι

συνδεδεμένος με κάποιον κύκλον ἢ με κάποιο θέμα, αὐτὸς ὁ σύνδεσμος θὰ σοῦ γίνη κίνητρον πρὸς δρᾶσιν καὶ κινήτοποιήσιν χάριν αὐτοῦ.

Ἡ ἀπάντησις λοιπὸν εἰς τὸ ἐρώτημα «τίς ἐστὶ μου πλησίον» εἶναι ἐν πρώτοις ὑπεράνω τῶν κατὰ συνθήκην δεσμῶν καὶ προϋποθέτει ψυχικὴν ἐπαφὴν καὶ πνευματικούς δεσμούς. Ἐξ ἄλλου δὲν γνωρίζει ὄρια, εἰ μὴ μόνον τὰ ὄρια τῆς δυνατότητος· καὶ τέλος δὲν εἶναι ἀπάντησις ἐκ τῆς θεωρίας, ἀλλ' ἐκ τῆς ἐνεργοῦ ἀγάπης, ποῦ εἶναι ὁ ἰσχυρότερος δεσμός καὶ τὸ ἰσχυρότερον κίνητρον. Ἄς καλλιεργοῦμεν λοιπὸν τοὺς πνευματικούς δεσμούς καὶ τὴν ἀγάπην ὑπὲρ πάντα, καὶ θὰ ὑπάρξῃ πλήρης ἀπάντησις εἰς τὸ ἐρώτημα «τίς ἐστὶ μου πλησίον».

Εἰς τὴν Θ' Κυριακὴν Λουκᾶ

(18 Νοεμβρίου 1956)

Δείγματα ἀφροσύνης

«Εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ Θεός· ἄφρον!...»

Βαρεῖα ἡ λέξις! Χαρακτηρισμὸς δριμύς! Προέρχεται ὅμως ἀπὸ Αὐτὸν τὸν Θεόν. Εἶναι ἐπομένως ἀκριβῆς καὶ σύμφωνος πρὸς τὴν πραγματικότητα.

Διαφωνοῦν ἴσως μερικοὶ. Αὐτοὶ δὲν θὰ ἐδισταζάν νὰ ὀνομάσουν φρόνιμον καὶ συνετὸν τὸν πλούσιον τῆς σημερινῆς Εὐαγγελικῆς περικοπῆς. Μ' ὅλα ταῦτα ὅμως ὁ πλούσιος τοῦ σημερινοῦ Εὐαγγελίου ὄντως ὑπῆρξεν ἄφρων. Σειρὰ ἀφρόνων ἀντιλήψεων, λόγων καὶ ἐνεργειῶν προβάλλει ἀπὸ τίς γραμμὲς τῆς Εὐαγγελικῆς περικοπῆς. Ἄς ἰδοῦμε λεπτομερῶς τὰ δείγματα τῆς ἀφροσύνης του, διὰ νὰ προφυλαχθοῦμε καὶ ἡμεῖς ἀπὸ τυχόν ἀφρονες σκέψεις καὶ ἐνεργείας.

«Ἀνθρώπου τινὸς πλουσίου εὐφόρησεν ἡ χώρα». Συγχομιδὴ ἀφθονος. Πλουσία εὐλογία Θεοῦ. Εὐρίσκεται μπροστὰ σὲ μιὰ περίσσεια ἀγαθῶν. Τί θὰ ἦταν φυσικὸν νὰ αἰσθανθῇ ὁ ἄνθρωπος αὐτός; Ἀσφαλῶς χαρὰ πολλή. Καὶ ὅμως παραμερίζει κάθε συναίσθημα χαρᾶς. Στὴν καρδίᾳ του εὐρίσκουν θέσιν ἀντὶ τῆς χαρᾶς ἡ ἀγωνία καὶ ἡ ἀνησυχία. Κυριεύεται ἀπὸ τὴν μέριμνα. Μηχανεύεται τρόπους ἐξασφαλίσως τοῦ θησαυροῦ του. Τὸν τρώει τὸ σαράκι τῆς αγωνιῶδους μερίμνης. Ποιὰ τοποθέτησι τῶν ἀγαθῶν του πρέπει νὰ κάνῃ, διὰ νὰ τὰ ἐναποθηκεύσῃ καὶ τὰ ἀποθησαυρίσῃ ὡς κεφάλαια τῆς ζωῆς του, ὡς στήριγμα τοῦ βίου του; Εἶναι λοιπὸν ἢ δὲν εἶναι ἄφρων, ὅταν δὲν χαιρεται κἂν τὰ ἀγαθὰ ποῦ τοῦ ἔδωκε ὁ Θεός, ἀλλὰ τρώγεται κυριολεκτικῶς ἀπὸ τὴν ἀνησυχίαν καὶ τὴν ἀγωνίαν;

Δὲν εἶναι ὁ μόνος, δυστυχῶς, ποῦ παραμερίζει τὴν χαρὰν καὶ τὴν εἰρήνην του καὶ περιπίπτει ἐκουσίως στὴν ἀγωνίαν καὶ τὴν μέριμναν. Πολλοὶ ἄνθρωποι, ἐνῶ ἔχουν κάθε λόγον νὰ εἶναι εὐχαριστημένοι ἀπὸ τὴν ζωὴν καὶ χαρούμενοι, εἶναι ἐν τούτοις πάντοτε στενοχωρημένοι χωρὶς λόγον. Νὰ στενοχωρηθῇ κανεὶς, ὅταν ἀντιμετωπίξῃ πραγματικῶς δυσάρεστες καὶ λυπηρῆς καταστάσεις στὴ ζωὴ του, εἶναι φυσικὸν καὶ ἀνθρώπινον. Νὰ διώχνῃ ὅμως κανεὶς μόνος του τὴν χαρὰ καὶ νὰ στενοχωρῆται χωρὶς σοβαρὰ αἰτία δὲν εἶναι συνετὸν, εἶναι ὁμολογουμένως ἀφροσύνη. Καὶ διὰ νὰ ὀμιλήσωμεν διὰ παραδειγμάτων.

Σοῦ ἔδωκε ὁ Θεός μία σχετικὴν αὐτάρκεια· ζῆς σχετικῶς καλά. Σὲ ἐρωτῶ· μένεις εὐχαριστημένος ἢ σκέπτεσαι ἄλλες ἀνάγκες καὶ δὲν ὑπολογίζεις τὸν βαθμὸν τῆς ἀνέσεως ποῦ ἔχεις; Σοῦ ἔδωκε ὁ Θεός καλὸν σύντροφον καὶ καλὰ παιδιὰ. Σὲ ἐρωτῶ. Γεμίζει τὴν ψυχὴν σου χαρὰ ἢ οἰκογενειακὴ αὐτὴ εὐτυχία ἢ μεμψιμοιρεῖς καὶ παραπονεῖσαι διότι ἔχει καὶ τὰ προβλήματα τῆς

ἡ οἰκογένεια; Σοῦ ἔδωκε ὁ Θεὸς ἄλλα ἀγαθὰ πνευματικὰ καὶ σοῦ λείπει κάτι ἄλλο (δὲν ἔχεις ἴσως ὑγεία, ἢ δὲν ἔχεις παιδιά ἢ σὲ ἐπεσκέφθη κάποια θλίψις, κάποιο πένθος). Ζυγίζεις τις εὐλογίες τοῦ Θεοῦ ἀπὸ τὸ ἓνα μέρος καὶ τις ἐλλείψεις ἢ τις θλίψεις σου ἀπὸ τὸ ἄλλο διὰ νὰ βλέπῃς ὅτι πάντοτε ἡ πλάστιγξ γέρνει πρὸς τὸ μέρος τῶν θείων εὐλογιῶν καὶ εὐεργεσιῶν; "Ἄν δὲν τὸ κἀνῆς αὐτό, ἀδικεῖς τὸν ἑαυτὸν σου, χάνεις ἀδίκῃ τὴν χαρὰ σου, δὲν χαίρεσαι—ὅπως ὁ ἄφρων πλούσιος—τὰ ἀγαθὰ ποῦ σοῦ ἔδωκε ὁ Θεός.

Δὲν ἦτο ὁμοίως μόνον αὐτὴ ἡ ἀφροσύνη τοῦ πλουσίου ἐκεῖνου. Ἐπάνω στὴ μέση γιὰ τὴν πλούσια συγκομιδὴ λησμονεῖ καὶ τὸν Θεὸν καὶ τὸν πλησίον. Λησμονεῖ δηλαδὴ καὶ τὸν δοτῆρα τῶν ἀγαθῶν καὶ τοὺς ἄλλους δικαιοῦχους, χάριν τῶν ὁποίων ἐδόθησαν τὰ ἀγαθὰ αὐτά. Δὲν σκέπτεται ὅτι ὁ Θεὸς ἔδωκε συνθήκας εὐνοϊκές, εὐκрасίαν ἀέρων κλπ., ὥστε τὰ κτήματά του νὰ ἔχουν ἀπόδοσιν πλούσιαν. Λησμονεῖ ὅτι ἦτο δυνατόν, καὶ τὴν τελευταίαν στιγμὴν, ἀπὸ μίαν θεομηρίαν, νὰ χαθῆ ἡ συγκομιδὴ ἀπὸ τὰ χέρια του. Καὶ δὲν θέλει νὰ ἐννοήσῃ ὅτι ἡ ἀφθονία τῶν ἀγαθῶν ἦλθεν εἰς χεῖράς του, ὄχι πρὸς ἀποκλειστικὴν χρῆσιν καὶ ἐκμετάλλευσιν, ἀλλὰ γιὰ τὴν ἀσκῆσιν τῶν καλῶν ἔργων (Β' Κορ. 8,9).

Ἄλλ' εἶναι ἄφρων ὁποῖος δὲν σκέπτεται τὸν Θεὸν καὶ δὲν ὑπολογίζει τὸν πλησίον. Δυστυχῶς πολλοὶ ἄνθρωποι δὲν ἐννοοῦν ὅτι πρέπει νὰ προπορευεῖται ὁ θεῖος παράγων εἰς ὅλα τὰ ζητήματα τῆς ζωῆς των. Πολλὲς φορὲς τὸν ἀγνοοῦν.

Τί νὰ εἰπῶμεν τώρα διὰ τὸν ἐγωκεντρισμὸν τοῦ ἄφρονος πλουσίου; Ἐπαναλαμβάνει ἐγωϊστικὰ τὸ μονοσύλλαβον ἐκεῖνο, ἀλλὰ τόσον χαρακτηριστικὸν «μ ο υ» (αἱ τὰ γενήματά μ ο υ καὶ τὰ ἀγαθὰ μ ο υ· καὶ ἐρῶ τῇ ψυχῇ μ ο υ») καὶ ὁμιλεῖ εἰς πρῶτον πρόσωπον, μὲ πολλὴν φιλαυτίαν («τοῦτο ποιήσω»... καθελῶ, οἰκοδομήσω., συνάξω., καὶ ἐρῶ»). Τί ἄλλο μαρτυρεῖ αὐτὴ ἡ κατὰ κόρον χρησιμοποίησις τοῦ πρώτου προσώπου ὄλων τῶν ρημάτων παρὰ ὅτι αὐτὸς κινεῖται γύρω ἀπ' τὸν ἄξονα τοῦ ἑαυτοῦ του, μὲ σύνθημα ὁ ἑαυτός μου, τοῦ ἑαυτοῦ μου, διὰ τὸν ἑαυτὸν μου; Δὲν ἀντιλαμβάνεται ὁμοίως ὅτι αὐτὸ εἶναι ὄχι ὀρθὴ τακτικὴ. Ἄλλὰ καὶ πρόκλησις κατὰ τῆς κοινωνίας, αὐτὸς νὰ ἔχη τις ἀποθήκας του γεμάτες προκλητικότητά, καθ' ὅν χρόνον ἄλλοι στεροῦνται καὶ ὑποφέρουν. Ἡ πρόκλησις δὲ τοῦ πλοῦτου ἀπέναντι τῆς κραυγούσης δυστυχίας δὲν εἶναι καλὸς σύμβουλος. Ὑποθάλλονται ἔτσι τὰ κινήματα καὶ αἱ ἐπαναστάσεις. Καὶ τί θὰ κερδίσῃ, ἐπὶ τέλους, ὁ πρόξενος τῶν τοιούτων κοινωνικῶν ἀναβρασμῶν; Ἀσφαλῶς θὰ τὸν παρασύρῃ καὶ αὐτὸν τὸ ἀνατρεπτικὸν ρεῦμα καὶ θὰ τὰ χάσῃ ὅλα. Εἶναι λοιπὸν ἄφρων ἢ δὲν εἶναι;

Ἐκεῖ ὁμοίως ὅπου ἡ ἀφροσύνη τοῦ πλουσίου ξεπερνᾷ κάθε ὄριον εἶναι τὰ λόγια του· «κ α ἰ ἐ ρ ῶ τ ῇ ψυχῇ μ ο υ· ψυχῇ ἔχεις πολλὰ ἀγαθὰ κ ε ἰ μ ε ν α εἰς ἔτη πολλά· ἀναπαύου, φάγε, πίε, εὐφραίνου». Τριλογίαν ἀφροσύνης περικλείουν τὰ λόγια αὐτά.

Πρῶτον, διότι τὴν ψυχὴν ὁ πλούσιος τὴν ἐκλαμβάνει ὡς ὕλικὴν ὑπόστασιν καὶ τῆς λέγει: «ἔχεις πολλὰ ἀγαθὰ κ ε ἰ μ ε ν α» μέσα στὶς εὐρύχωρες ἀποθήκας. «Ἐάν ἦσουν, λέγει ὁ Μ. Βασίλειος, χοῖρος, τί ἄλλο διαφορετικὸ θὰ ἔλεγες; Ἐτσι κτηνώδης εἶσαι καὶ ἄσυνετος, ἔχων παντελεῖ ἀγνοίαν ὡς πρὸς τὰ ἀγαθὰ τῆς ψυχῆς, καὶ τροφοδοτεῖς αὐτὴν μὲ τὴν ὕλικὴν τροφήν τοῦ σώματος;» Θεωρεῖ ὁ ἄφρων τὴν ψυχὴν ὡς ὕλην καὶ τῆς λέγει: σοῦ ἔχω ἐξασφαλίσαι τροφοδοσίαν μὲ αὐτὰ ποῦ περιέχουν αἱ ἀποθήκαι. Δὲν εἶναι λοιπὸν ἀφροσύνη αὐτὴ ἡ τελεία σύγχυσις μεταξὺ τοῦ ὕλικου καὶ τοῦ πνευματικοῦ κόσμου;

Δεύτερον. Ἐχεις, λέγει στὴν ψυχὴν του, ἀγαθὰ «κ ε ἰ μ ε ν α εἰς ἔτη π ο λ λ ἄ». Καὶ ποῖος τοῦ ἐξησφάλισεν «ἔτη πολλά»; Τοὺς μὲν καρποὺς τοὺς ἔχεις εἰς τὰς ἀποθήκας σου, ἀλλὰ πῶς προεξοφλεῖς ὅτι θὰ ζήσης ἔτη πολλά;

Μήπως τὰ ἔχεις βάλει καὶ αὐτὰ στὴν ἀποθήκην σου καὶ τὰ ἐξησφάλισες; Εἰς τὴν συνέχειαν δὲ τοῦ σημερινοῦ Εὐαγγελίου λέγει ὁ Κύριος εἰς τὸν πλούσιον· «ἄφρον· ταύτη τῇ νυκτὶ τὴν ψυχὴν σου ἀπαίτησιν ἀπόσοῦ». Αὐτὴν τὴν νύχτα πρέπει νὰ ἀντιμετωπίσης τὸν θάνατο, αὐτὴν τὴν νύχτα τῶν ὄνειρων σου διὰ τὴν ἐξασφάλισιν τῆς ζωῆς σου, αὐτὴν τὴν νύχτα θὰ τὴν περάσης μὲ τὴν ἀγωνία τοῦ θανάτου.

Καὶ τὸ τρίτο σημεῖον τῆς ἄφρονος τριλογίας εἶναι τὸ κακὸ πρόγραμμα ποὺ ἔθεσε στὸν ἑαυτὸν τοῦ «ἀναπαύου, φάγε, πίε, εὐφραίνου». Ἀνάπαυσις, καλοφαγία, ποτόν, καὶ γεῦσις ὕλων τῶν ἀπολαύσεων τῆς ζωῆς· τίποτε πάρα πάντα. Ἀλλοίμονο ὅμως, ἀγαπητοί, ἐὰν αὐτὸ ἦτο πρόγραμμα ζωῆς ἀξιοσύστατον. Ἀλλοίμονο ἐὰν οἱ ἄνθρωποι ζοῦσαν γιὰ νὰ κάθωνται καὶ νὰ τρῶνε σὰν ἐκείνους «ὧν Θεὸς ἡ κοιλία, ὧν τὸ τέλος ἡ ἀπώλεια»· ἐὰν οἱ ἄνθρωποι ἀποβλέπουν εἰς τὸ νὰ πίνουν «ὄχι δὲ μόνο νεράκι, ἀλλὰ ποτὰ τὰ ὅποια φθείρουν τὴν ὑγείαν καὶ ἐν γένει τὴν ζωὴν. Ἐκεῖνο δὲ τὸ «εὐφραίνου» ποὺ εἶπε πρὸς ἑαυτὸν ὁ πλούσιος, μαρτυρεῖ πόσον ἀγνοεῖ ὅτι ἡ ζωὴ ἔχει βέβαια τίς χαρὲς τῆς, ἀλλὰ ἔχει καὶ τοὺς μόχθους καὶ τοὺς ἀγῶνας τῆς, ἐνῶ αὐτὸς σκέπτεται μόνο πῶς θὰ μπορέσῃ νὰ ζήσῃ ξένοιαστα. Εἶναι λοιπὸν κατὰ πάντα λόγον ἄφρον ἡ νοοτροπία τοῦ πλουσίου τῆς σημερινῆς παραβολῆς.

Ὡστε, ἀγαπητοί, ἔχει ἀπόλυτον θέσιν ἡ λέξις «ἄφρον», μὲ τὴν ὁποίαν ἐχαρακτήρισεν ὁ Κύριος τὸν πλούσιον τῆς σημερινῆς παραβολῆς. Καὶ ὁ χαρακτηρισμὸς αὐτὸς ἀνήκει σὲ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους αὐτοῦ τοῦ εἶδους· ἐν ἀντιθέσει πρὸς ἐκείνους οἱ ὅποιοι δὲν λησμονοῦν τὸ σφόν καὶ παροιμιῶδες ἐκεῖνο «ἂν θέλῃ ὁ Θεὸς» καὶ δὲν θησαυρίζουν ἀγαθὰ τὰ ὅποια «σὴς καὶ ἰβρωσις ἀφανίζει» ἀλλὰ ἔχουν πάντοτε ὑπ' ὄψιν τὸ «Κύριος ὑπερασπιστῆς τῆς ζωῆς μου· ἀπὸ τίνος δειλιάσω;» Αὐτὸς εἶναι ὁ στυγερὸς ἄνθρωπος· ὁ ἄνθρωπος ποὺ σκέπτεται σὰν πραγματικὸς Χριστιανὸς ὁ φρονῶν καὶ ἐνεργῶν πάντοτε «ἐν Κυρίῳ». Ὁ τοιοῦτος ἄνθρωπος δὲν πρόκειται νὰ διαψευσθῇ ποτέ εἰς τὰς ἐλπίδας του. Ἐχει στήριγμα ἀσφαλές. Αὐτὸς εἶναι ὁ πράγματι ἐξησφαλισμένος κατὰ πάντα.

Εἰς τὴν ΙΓ' Κυριακὴν Λουκᾶ

(25 Νοεμβρίου 1956)

Ἐκλεκτικότητες ἀπαράδεκτοι

«Ὁ δὲ ἀκούσας ταῦτα περίλυπος ἐγένετο»

Εἶχε τὸν πόθον τῆς αἰωνίας ζωῆς. Εἶχε τὴν ἐπιθυμίαν ὁ πλούσιος ἐκεῖνος νέος τοῦ σημερινοῦ Εὐαγγελίου νὰ μάθῃ ἀπὸ τὸν ἀγαθὸν διδάσκαλον Ἰ. Χ. «τὶ ποιήσας ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσει». Ἐφαίνετο δὲ ὅτι ἦτο ἄνθρωπος σεβόμενος τὸν Θεὸν καὶ φυλάττων τὰς ἐντολάς Του. Παράδοξως ὅμως, ὅταν ἤκουσε παρὰ τοῦ Κυρίου ποῖος εἶναι ὁ δρόμος τῆς τελειότητος, «περίλυπος ἐγένετο» καὶ «ἀπήλθε λυποῦμενος». Διατί ἄρα γε λυπεῖται καὶ φεύγει; Μήπως δὲν τὸν ἱκανοποίησεν ἡ ἀπάντησις τοῦ Κυρίου; Μᾶλλον φαίνεται ὅτι δὲν τοῦ ἤρρεσεν ἡ ὑπόδειξις ποὺ τοῦ ἔκαμε, νὰ προβῇ σὲ κάποιαν θυσίαν, διὰ νὰ γίνῃ ἄξιος τῆς αἰωνίου ζωῆς. Ὁ νέος αὐτὸς ἐνόμιζεν ὅτι ἦτο ἀρκετὴ ἡ τήρησις μερικῶν ἐντολῶν, τῆς ἀρεσκείας του καὶ τῆς προτιμήσεώς του, διὰ νὰ τοῦ ἐξασφάλισῃ τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. Ἐνόμιζεν ὅτι ἦτο δυνατὸν νὰ διατηρήσῃ κάθε ἀδυναμίαν του καὶ συγχρόνως νὰ εἶναι εὐάρεστος ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, διότι φυλάττει ἕνα μέρος τῶν ἐντολῶν Του. Τὸ λάθος του, ἐπομένως, ἦτο ὅτι ἀπὸ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ ἤθελε νὰ ἐφαρμόζῃ μόνον ὅ,τι τοῦ ἐφαίνετο εὐκόλον καὶ ἀνώδυνον. Τὰ ἄλλα, ποὺ ἀπαιτοῦν

σχετικῶς ἀγῶνας ἢ θυσίας, τὰ παρέβλεπε. Δὲν τὰ ἐλάμβανε ὑπ' ὄψιν. Καὶ τῶρα πού τοῦ ὑποδεικνύονται, στενοχωρεῖται καὶ φεύγει λυπημένος. Συχνὰ ὅμως παρατηροῦνται μεταξύ τῶν χριστιανῶν παρόμοιαι ἐσφαλμένα ἀντιλήψεις. Καὶ διὰ τοῦτο εἶναι ἀνάγκη περὶ αὐτῶν σήμερον νὰ ὁμιλήσωμεν.

1. Ὑπάρχουν πολλοί, οἱ ὁποῖοι ἀπὸ τὴν χριστιανικὴν διδασκαλίαν ξεχωρίζουν καὶ ἀπομονώνουν ἀπλῶς τὴν κοσμοθεωρίαν τοῦ χριστιανισμοῦ. Δηλ. παίρνουν τὴν διδασκαλίαν τοῦ Χριστοῦ ὡς μίαν ἀπλῆν φιλοσοφίαν. Καὶ τοὺς ἀκούετε νὰ λέγουν ὅτι ὁ Χριστιανισμὸς εἶναι μία θαυμασία φιλοσοφία καὶ δίδει τὰς καλυτέρας λύσεις εἰς ὅλα τὰ βασικά προβλήματα. Περὶ Θεοῦ, περὶ τῆς δημιουργίας τοῦ κόσμου, περὶ τῆς καταγωγῆς τοῦ ἀνθρώπου, περὶ τῆς ὑπάρξεως πνευματικοῦ κόσμου κ.λ.π. Ἐνῶ ὅμως θαυμάζουν καὶ ἐπαινοῦν τὰς ἀληθείας αὐτάς, τὰς ὁποίας ἀπεκάλυψεν εἰς τὸν κόσμον ὁ Ἰησοῦς Χριστός, δὲν προχωροῦν περισσότερο, δὲν ῥυθμίζουν δηλ. τὴν ζωὴν των κατὰ τοιοῦτον τρόπον, ὥστε νὰ φαίνονται πράγματι ὅτι αὐτοὶ διαφέρουν ἀπὸ τοὺς ἄλλους, τοὺς ὁπαδοὺς τῶν ὑλιστικῶν καὶ ἀθεϊστικῶν διδασκαλιῶν. Δέχονται μόνον θεωρητικῶς τὰς χριστιανικὰς ἀληθείας, ὡς ξηρὰν γνῶσιν, χωρὶς νὰ ἐπιδρᾷ καθ' ὀλοκληρίαν ἢ γνῶσις αὐτὴ ἐπὶ τῆς ζωῆς των. Ἐὰν εἴπετε εἰς τοὺς ἀνθρώπους αὐτοὺς ὅτι δὲν εἶναι χριστιανοί, εἶναι ἔτοιμοι νὰ διαμαρτυρηθοῦν· καὶ θὰ σᾶς ἀπαντήσουν ὅτι δὲν εἶναι ἀπιστοὶ οὔτε ὑλισταί. Ναί. Ἀλλὰ τοῦτο δὲν σημαίνει ὅτι εἶναι καὶ χριστιανοί. Τοσοῦτο μᾶλλον, καθόσον πολλοὶ ἐξ αὐτῶν πῶν λέγουν ὅτι ἱκανοποιοῦνται ἀπὸ τὰς ὑψηλὰς διδασκαλίας τοῦ Χριστοῦ οὐδὲ κἂν πιστεύουν εἰς τὴν θεότητά του. Τὸν θεωροῦν ὡς ἕνα μέγαν διδάσκαλον τῆς ἀνθρωπότητος· ἢ τὸν ὀνομάζουν μέγιστον φιλόσοφον· δὲν τὸν παραδέχονται ὅμως ὡς Θεόν. Ὁμοιάζουν καὶ κατὰ τοῦτο μετὰ τὸν νέον τοῦ σημερινοῦ Εὐαγγελίου, ὁ ὁποῖος προσῆλθε πρὸς τὸν Χριστόν, χωρὶς νὰ τὸν πιστεύῃ ὡς Υἱὸν τοῦ Θεοῦ. Καὶ δι' αὐτὸ ὁ Κύριος, πρὸ πάσης ἄλλης συζητήσεως, τὸν ἐρωτᾷ: «τί με λέγεις ἀγαθόν;» Ἡ ὀνομασία αὐτὴ ἀνήκει μόνον εἰς τὸν Θεόν, διότι «οὐδεὶς ἀγαθός, εἰ μὴ εἰς ὁ Θεός». Ἐὰν λοιπὸν δὲν με παραδέχεσαι ὡς Θεόν, διατί με ὀνομάζεις ἀγαθόν; Μόνον ἐὰν με πιστεύῃς ὡς τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ, μόνον ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἔχει θέσιν ἢ προσφώνησις πού μοῦ ἀπηλύθυνας. Κάτι ἀνάλογον θ' ἀπαντοῦσε καὶ πρὸς ἄλλους ἐκείνους πού ἐκφράζονται ἐπαινετικά διὰ τὴν διδασκαλίαν Του, ἀλλὰ δὲν πιστεύουν εἰς τὴν Θεότητά Του: «Ἡ πιστεύετε, ἢ δὲν πιστεύετε. Ἐνα ἐκ τῶν δύο. Ἡ εἴσθε καθ' ὅλην τὴν γραμμὴν πιστοὶ εἰς Ἐμέ, ἢ δὲν σᾶς ὠφελεῖ τίποτε τὸ νὰ λέγετε ὅτι εἶναι θαυμασία αἱ ἀλήθειαι τοῦ Εὐαγγελίου Μου. Ὅσοι ὅμως πιστεύετε εἰς Ἐμέ, πρέπει νὰ μάθετε ὅτι Ἐ γ ὡ εἰ μὴ ἢ ἀ λ ἢ θ εἰ α κ α ἰ ἢ ζ ῶ ἦ».

2. Μία ἄλλη κατηγορία ἀνθρώπων ξεχωρίζει ἀπὸ τὸ Εὐαγγέλιον τὴν ἠθικὴν διδασκαλίαν, τὸν ἠθικὸν Νόμον τοῦ Εὐαγγελίου. Τονίζουν τὴν μεγάλην ἀξίαν τῶν ἠθικῶν παραγγελμάτων τοῦ Χριστοῦ. Ὁμολογοῦν ὅτι ἡ χριστιανικὴ ἠθικὴ εἶναι ἡ ἀνωτέρα ἠθικὴ καὶ ἐξευγενίζει τὸν ἄνθρωπον. Παρὰ ταῦτα, τίς περισσότερες φορές, αὐτοὶ πού ὁμιλοῦν ἔτσι διὰ τὰς ἐντολάς τοῦ Χριστοῦ, κάνουν ἀπλῶς ἕνα φιλολογικὸν ἐγκώμιον τοῦ Νόμου τοῦ Εὐαγγελίου, χωρὶς νὰ λέγουν τίποτε βγαλμένο ἀπὸ τὴν ἰδικήν τους πείραν καὶ ζωὴν. Δηλ. δὲν ἐπῆραν τὸ Εὐαγγέλιον νὰ τὸ ἐφαρμόσουν εἰς τὴν ζωὴν τους, νὰ ἰδοῦν τὴν ἀγαθοποιὸν ἐπίδρασίν του εἰς τὸν ἑαυτόν τους καὶ εἰς τὴν οἰκογένειάν τους, ὥστε νὰ ὁμιλοῦν κατόπιν περὶ αὐτοῦ ἐξ ἰδίας πείρας. Ἀλλὰ μόνον θεωρητικῶς καὶ αὐτοὶ καὶ ἐξ ἀποστάσεως τρόπον τινὰ θαυμάζουν τὴν ὑπεροχὴν τοῦ ἠθικοῦ Νόμου τοῦ Κυρίου ἐν συγκρίσει πρὸς οἰανδήποτε ἄλλην ἠθικολογίαν, χωρὶς νὰ ἐφαρμόσουν τὸ: «γ ε ὑ σ α σ θ ε κ α ἰ ἴ δ ε τ ε ὅ τ ι χ ρ η σ τ ὸ ς ὁ Κ Ὑ ρ ι ο ς».

Μεγαλύτερον δὲ σφάλμα διαπράττουν ὅσοι ἀφαιροῦν ἀπὸ τὰ ἠθικὰ παραγ-

γέλωτα τοῦ Κυρίου τὸ θεῖον κύρος τους. "Ὅσοι δηλ. τὴν χριστιανικὴν ἠθικὴν δὲν τὴν δέχονται ὡς Νόμον Θεοῦ, ὡς διδασκαλίαν τοῦ ἐνανθρωπήσαντος Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ μόνον ἀρκοῦνται εἰς τὸ νὰ λέγουν «καλὸν εἶναι τὸ Εὐαγγέλιον, διὰ νὰ ἠθικοποιῇ τοὺς ἀνθρώπους. Χρειάζεται καὶ ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ, διὰ νὰ περιορίζεται πολλὰς φορές τὸ κακόν». Μὲ ἄλλους λόγους παίρνουν τὰς Θείας ἐντολάς ὡς ἀνεξαρτήτους ἀπὸ τὸ ἄλλο Εὐαγγέλιον· δὲν πιστεύουν καὶ αὐτοὶ εἰς τὴν Θεότητα Ἐκείνου, ὁ ὁποῖος ἔδωκε τὶς ἐντολὰς αὐτές, ἀλλὰ θεωροῦν τὸν Χριστὸν ὡς ἕνα καλὸν ἠθικοδιδάσκαλον καὶ παιδαγωγὸν καὶ ὁμολογοῦν μόνον ὅτι ἡ ἐφαρμογὴ τῶν διδασμάτων Του μορφώνει καὶ ἐξυγενίζει τὸν ἄνθρωπον καὶ προλαμβάνει πολλὰ κακά. Δὲν χρειάζεται ἴσως νὰ εἰπώμεν ὅτι ἡ τοιαύτη ἀντίληψις κάθε ἄλλο εἶναι παρὰ χριστιανικὴ ἠθικὴ. Ἡ χριστιανικὴ ἠθικὴ εἶναι ἀναποσπάστως ἠνωμένη μετὰ τοῦ Χριστοῦ. Ἐξ Αὐτοῦ ἀντλεῖ τὸ κύρος τῆς, κύρος θεῖον καὶ ὄχι ἀνθρώπινον. Ἐξ Αὐτοῦ ἀντλεῖ — πρὸ παντός — ὁ χριστιανὸς τὴν δύναμιν νὰ πραγματοποιήσῃ εἰς τὴν ζωὴν του τὴν ἠθικὴν αὐτὴν. Ἄνευ τοῦ Χριστοῦ ἡ ἠθικὴ τοῦ Εὐαγγελίου εἶναι ἀκατόρθωτος καὶ ἀνεφάρμοστος. Διότι δὲν ζητεῖ μικρὰ πράγματα ἀπὸ τὸν ἄνθρωπον. Ζητεῖ «τὰ ἀδύνατα παρ' ἀνθρώποις» — ὅπως ἠκούσαμεν εἰς τὸ σημερινὸν Εὐαγγέλιον. Ἐπομένως, μόνον ὅσοι εἶναι συνδεδεμένοι μετὰ τοῦ Θεοῦ, διὰ τῆς πίστεως εἰς τὸν Σωτῆρα Χριστὸν καὶ τῆς ὑπακοῆς εἰς τὸ θεῖον Αὐτοῦ Εὐαγγέλιον, μόνον αὐτοὶ «τὰ ἀδύνατα παρ' ἀνθρώποις» βλέπουν ὅτι «δυνατὰ ἐστὶ παρὰ τῶ Θεῷ».

Τρίτῃ ἐσφαλμένη ἀντίληψις τῆς χριστιανικῆς ἠθικῆς εἶναι ἐκείνη, κατὰ τὴν ὁποίαν τονίζονται καὶ υπογραμμίζονται μόνον αἱ κοινωνικαὶ ἀρχαὶ τοῦ χριστιανισμοῦ. Συναντῶμεν δηλ. ἀνθρώπους, οἱ ὁποῖοι δὲν ἔχουν καμμίαν ἄλλην σχέσιν μετὰ τὸν Χριστὸν καὶ τὸ Εὐαγγέλιον, καὶ οἱ ὁποῖοι ἐν τούτοις εἶναι ἔτοιμοι εἰς πᾶσαν στιγμὴν νὰ διακηρύξουν ὅτι ὁ Χριστὸς θέλει κοινωνικὴν δικαιοσύνην, ἰσότητα, ἐλευθερίαν, ἀλληλεγγύην κ.λ.π. Μάλιστα! Ὁ Χριστὸς καὶ τὸ Εὐαγγέλιόν Του θεμελιώνουν τὴν κοινωνικὴν εὐημερίαν. Ὅπου ἐφαρμοσθοῦν αἱ κοινωνικαὶ ἀρχαὶ τῆς διδασκαλίας Του, ἐξασφαλίζονται τὴν εὐτυχίαν εἰς τὰ ἅπαντα καὶ τὴν ἁρμονικὴν συμβίωσιν τοῦ κοινωνικοῦ συνόλου. Αὐτὸ εἶναι ἀλήθεια καὶ πραγματικότης. Σὺ ὅμως πού ἐπικαλεῖσαι τὰ κοινωνικὰ συνθήματα τοῦ Χριστοῦ, ὅπου σὲ συμφέρει, εἶσαι πρόθυμος νὰ ρυθμίσης ὀλόκληρον τὴν ζωὴν σου σύμφωνα μετὰ τὸ Εὐαγγέλιον; Προσέρχεσαι ἐνώπιον τοῦ Χριστοῦ μετὰ πίστιν εἰς τὴν Θεότητά Του καὶ μετὰ ἀπόφασιν ὑπακοῆς εἰς τὸν Νόμον Του καὶ τὰ ἠθικά Του παραγγέλματα; Εἶσαι ἀποφασισμένος νὰ δεχθῆς μίαν γενικὴν Χριστοκρατίαν; Ἐὰν ἔτσι ἔχουν τὰ πράγματα, δικαιούσαι νὰ ἀγωνίζεσαι νομίμως ὑπὲρ τῆς ἐπικρατήσεως τῶν κοινωνικῶν ἀρχῶν τοῦ Εὐαγγελίου. Ἐὰν ὅμως νομίζης ὅτι μπορεῖς νὰ ξεχωρίσης μόνον τὰ κοινωνικὰ διδάγματα τοῦ Χριστοῦ, καὶ δι' αὐτὰ μόνον νὰ ἐνδιαφέρεσαι, ἀδιαφορῶν διὰ τὴν χριστιανικὴν πίστιν καὶ τὴν χριστιανικὴν ἠθικὴν, πρέπει νὰ γνωρίζης ὅτι τὸν Χριστὸν δὲν ἠμπορεῖς νὰ Τὸν ἔχῃς «τοῦ χεριοῦ σου», ὅποτε σοῦ χρειάζεται νὰ Τὸν ἐπικαλῆσαι, καὶ ὅταν δὲν σε συμφέρῃ νὰ Τὸν ἀγνοῆς... «Ὁ δὲ ἀκούσας ταῦτα περίλυπος ἐγένετο»...! Δὲν θέλουν νὰ κατανοήσουν ὅτι, ἐξ Ἰσοῦ πρὸς τὰ κοινωνικὰ διδάγματα τοῦ Εὐαγγελίου, ἐντολαὶ Θεοῦ εἶναι καὶ τὰ «οὐ κλέψεις», «οὐ μοιχεύσεις», πού ὑπέμνησεν ὁ Κύριος εἰς τὸν ἐρωτήσαντα νέον.

Μίαν ἀκόμη περίπτωσιν νοθευμένης ἀντιλήψεως τοῦ Χριστιανισμοῦ θὰ ἀναφέρωμεν. Τὴν περίπτωσιν ἐκείνων τῶν χριστιανῶν πού περικόπτου τὰς ἀπειτήσεις τῆς ἠθικῆς ἡμῶν εἰς τὸ σημεῖον ὅπου αὐτοὶ προσωπικῶς θὰ ἤθελαν νὰ σταματοῦν. Δηλ. ὅπως ὁ νέος τοῦ σημερινοῦ Εὐαγγελίου ἤθελε νὰ μὴ ὑπάρχῃ ἄλλη ἐντολὴ τοῦ Θεοῦ πέραν ἐκείνων, πού αὐτὸς εἶχε τηρήσει· τὸ ἴδιο κάνουν καὶ πολλοὶ χριστιανοί. Ἐφ' ὅσον αἱ ἐντολαὶ τοῦ

Κυρίου ὁμιλοῦν διὰ ζητήματα, διὰ τὰ ὁποῖα αὐτοὶ δὲν ἐλέγχονται ὡς παραβάται, τὰς δέχονται εὐχαρίστως καὶ χωρὶς ἀντίρρησης. "Ὅταν ὅμως ὁ Νόμος τοῦ Θεοῦ ἐπιβάλλῃ κάποιον φραγμὸν εἰς ὀρισμέναν ἀδυναμίαν των ἢ κάποιαν θυσίαν ποῦ δυσκολεύονται νὰ τὴν δεχθῶν ἢ ζητῇ νὰ θέσῃ τέρμα εἰς κάποιον κακὸν καὶ ἀθέμιτον ἔργον των—τότε λέγουν ὅτι αὐτὰ εἶναι ὑπερβολαί, ὅτι αὐτὰ δὲν ἠμποροῦν νὰ ἐφαρμοσθοῦν εἰς τὴν σημερινὴν ἐποχὴν κ.ο.κ. Δηλ. ὑπακούομεν εἰς τὸν Νόμον Θεοῦ μόνον ἐφ' ὅσον τὰ πράγματα εἶναι εὐκόλα καὶ δὲν θίγεται καμμία ἀπὸ τὰς ἀδυναμίας μας ἢ τὰς κακὰς συνηθείας μας. Καὶ μόλις μᾶς ζητηθῇ ἡ παραμικρὰ θυσία ἢ κάποια προσπάθεια, στενοχωρούμεθα καὶ δυσφοροῦμεν καὶ δὲν εἴμεθα διατεθειμένοι νὰ προχωρήσωμεν περισσότερον, εἰς ὅ,τι τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ μᾶς καλεῖ. Τί ἄλλο ἔκαμεν ὁ νέος τῆς σημερινῆς Εὐαγγ. περικοπῆς, εἰ μὴ «ἀκούσας ταῦτα περίλυπος ἐγένετο» καὶ «ἀπῆλθε λυπούμενος;»

Ἀγαπητοί! "Ἡ εἴμεθα χριστιανοὶ ἢ δὲν εἴμεθα. Δὲν ἠμποροῦμεν νὰ παίρνωμεν μόνον ὅ,τι μᾶς ἀρέσει ἀπὸ τὴν χριστιανικὴν διδασκαλίαν, καὶ ὅ,τι δὲν μᾶς ἀρέσει νὰ τὸ ἀφίνωμεν. Ὀλόκληρος ἡ χριστιανικὴ διδασκαλία ἀποτελεῖ ἑνιαῖον οἰκοδόμημα. Ἐὰν ἀφαιρῇ ὁ καθένας αὐθαιρέτως ὀρισμένους λίθους κατὰ τὰς προτιμήσεις του καὶ τὰς ἀρεσκείας του, τὸ οἰκοδόμημα δὲν ἠμπορεῖ νὰ σταθῇ. Ἐπειτα, ὁ Χριστὸς ζητεῖ ἀπὸ τὸν καθέναν ὀλόφυχον πίστιν καὶ ἀφοσίωσιν καὶ τελείαν ὑπακοήν. Χριστιανούς ἐκλεκτικούς δὲν δέχεται. Ὅπαδούς ὑπὸ ὄρους δὲν ἀναγνωρίζει. Ἄς τοῦ δώσωμεν λοιπὸν ὀλόκληρον τὴν καρδίαν μας. Ἄς τὸν ἀγαπήσωμεν ὀλοφύχως καὶ ἄς ἔχωμεν τὴν διαθέσιν νὰ βαδίζωμεν χωρὶς δισταγμούς τὸν δρόμον τῶν ἐντολῶν Του, διὰ νὰ φθάσωμεν εἰς τὸ εὐτυχές τέρμα καὶ τὴν αἰώνιαν κατάπαυσιν τῆς βασιλείας Αὐτοῦ.

Ἀρχιμ. ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ ΒΑΛΛΗΝΔΡΑΣ

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΤΟΥ Τ.Α.Κ.Ε.

Κατὰ τὴν συνεδρίασιν τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τῆς 28ης Σεπτεμβρίου 1956 ἀπενεμήθησαν αἱ κάτωθι συντάξεις :

1. Λόγος γήρατος. Εἰς τοὺς : 1) Πρεσβύτερον Κωνσταντῖνον Μακρῆν τοῦ Γεωργίου, τέως ἐφημέριον τῆς ἐνορίας Νεοχωρίου, Ἱ. Μητροπόλεως Σάμου καὶ Ἱκαρίας, ἐκ δρχ. 589 μηνιαίως καὶ ἀπὸ 1ης Αὐγούστου 1946. 2) Πρεσβύτερον Δημήτριον Παπαχρήστου ἢ Συνίκην τοῦ Χρήστου, τέως ἐφημέριον τῆς ἐνορίας Ζίτσης, Ἱ. Μητροπόλεως Ἱωαννίνων, ἐκ δρχ. 639 μηνιαίως καὶ ἀπὸ 1ης Σεπτεμβρίου 1956. 3) Πρεσβύτερον Νικόλαον Μελίδην τοῦ Ἀποστόλου, τέως ἐφημέριον τῆς ἐνορίας Ἀγ. Γεωργίου Φλωρίνης, Ἱ. Μητροπόλεως Φλωρίνης, ἐκ δρχ. 611 μηνιαίως καὶ ἀπὸ 1ης Σεπτεμβρίου 1956. 4) Πρεσβύτερον Παναγιώτην Σακελλαρίου ἢ Μάγειραν τοῦ Ἀθανασίου, τέως ἐφημέριον Ἀγοράς, Ἱ. Μητροπόλεως Ἱωαννίνων, ἐκ δρχ. 688 μηνιαίως καὶ ἀπὸ 1ης Σεπτεμβρίου 1956. 5) Πρεσβύτερον Ἀνδρέαν Μιχαλόπουλον τοῦ Γεωργίου, τέως ἐφημέριον τῆς ἐνορίας Κουκουβίτσας, Ἱ. Μητροπόλεως Ἡλείας, ἐκ δρχ. 589 μηνιαίως καὶ ἀπὸ 1ης Αὐγούστου 1956. 6) Πρεσβύτερον Σπυρίδωνα Γκέκαν τοῦ Βασιλείου, τέως ἐφημέριον τῆς ἐνορίας Ἱερομνήμης, Ἱ. Μητροπόλεως Ἱωαννίνων, ἐκ δρχ. 589 μηνιαίως καὶ ἀπὸ 1ης Σεπτεμβρίου 1956. 7) Πρεσβύτερον Δημήτριον Παπαθεοδώρου τοῦ Θεοδώρου, τέως ἐφημέριον τῆς ἐνορίας Μαράσιας Ἱ. Μητροπόλεως Διδυμοτείχου καὶ Ὀρεστιάδος, ἐκ δρχ. 611 μηνιαίως καὶ ἀπὸ 1ης Αὐγούστου 1956. 8) Ἱεροφάλην Ἀπόστολον Καλορίτην τοῦ Ἰωάννου, τέως Ἱεροφάλην τῆς ἐνορίας Ἱ. Ναοῦ

Ἄγ. Δημητρίου Χαλκίδος, Ἱ. Μητροπόλεως Χαλκίδος, ἐκ δρχ. 643 μηνιαίως καὶ ἀπὸ 1ης Ὀκτωβρίου 1956. 9) Πρεσβύτερον Δημήτριον Παπαϊωάννου ἢ Ντούσκαν τοῦ Ἰωάννου, τέως ἐφημέριον τῆς ἐνορίας Ἄγ. Βασιλείου Πρεβέζης, Ἱ. Μητροπόλεως Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης ἐκ δρχ. 611 μηνιαίως καὶ 1ης Αὐγούστου 1956. 10) Πρεσβύτερον Δημήτριον Φρυδᾶν τοῦ Γεωργίου, τέως ἐφημέριον τῆς ἐνορίας Πανδρόσου, Ἱ. Μητροπόλεως Μαρωνείας ἐκ δρχ. 544 μηνιαίως καὶ ἀπὸ 1ης Σεπτεμβρίου 1956. 11) Πρεσβύτερον Γεώργιον Κοκκῶνην ἢ Διαμαντόπουλον τοῦ Ἰωάννου, τέως ἐφημέριον τῆς ἐνορίας Νιφορέϊκα, Ἱ. Μητροπόλεως Πατρῶν, ἐκ δρχ. 672 καὶ ἀπὸ 9ης Ἰουλίου 1956.

2. Λ ό γ ω π ο λ υ ε τ ο ῦ ς ὑ π η ρ ε σ ί α ς. Εἰς τοὺς : 1) Πρεσβύτερον Σωτήριον Βασιλοῦδην τοῦ Θεοδοσίου, τέως ἐφημέριον ἐνορίας Ποταμιάς Θάσου, Ἱ. Μητροπόλεως Φιλίππων Νεαπόλεως καὶ Θάσου, ἐκ δρχ. 611 μηνιαίως καὶ ἀπὸ 1ης Ἰουλίου 1956. 2) Πρεσβύτερον Δημήτριον Ντότσιαν τοῦ Νικολάου, τέως ἐφημέριον τῆς ἐνορίας Μεσοχωρίου, Ἱ. Μητροπόλεως Ναυπακτίας καὶ Εὐρυτανίας, ἐκ δρχ. 759 μηνιαίως καὶ ἀπὸ 1ης Αὐγούστου 1956. 3) Πρεσβύτερον Γρηγόριον Καραδήμαν τοῦ Γεωργίου, τέως ἐφημέριον τῆς ἐνορίας Ἄνω Χώρας, Ἱ. Μητροπόλεως Ναυπακτίας καὶ Εὐρυτανίας, ἐκ δρχ. 639 μηνιαίως καὶ ἀπὸ 1ης Σεπτεμβρίου 1956. 4) Πρεσβύτερον Πέτρον Τσολάκην τοῦ Πέτρου, τέως ἐφημέριον ἐνορίας Στουπαίων-Καρυστίας, Ἱ. Μητροπόλεως Καρυστίας καὶ Σκύρου, ἐκ δρχ. 611 μηνιαίως καὶ ἀπὸ 1ης Σεπτεμβρίου 1956.

3. Λ ό γ ω ἀ ν α π η ρ ί α ς. Εἰς τοὺς : 1) Πρεσβύτερον Γεώργιον Μακρίδην τοῦ Νικολάου, τέως ἐφημέριον τῆς ἐνορίας Κορομηλιάς, Ἱ. Μητροπόλεως Καστορίας, ἐκ δρχ. 567 μηνιαίως καὶ ἀπὸ 1ης Σεπτεμβρίου 1956. 2) Πρεσβύτερον Γεώργιον Θεοχάρην τοῦ Χρήστου, ἐφημέριον τῆς ἐνορίας Μεγάρης-Ἄρτης. Ἱ. Μητροπόλεως Ἄρτης, ἐκ δρχ. 611 μηνιαίως καὶ ἀπὸ 1ης Ἰουλίου 1956. 3) Διάκονον Βησσαρίωνα Δημητριάδην τοῦ Νικολάου, τέως διάκονον τῆς ἐνορίας τοῦ Ἱ. Ναοῦ Ἄγ. Μηνᾶ Θεσσαλονίκης, Ἱ. Μητροπόλεως Θεσσαλονίκης, ἐκ δρχ. 793 μηνιαίως καὶ ἀπὸ 1ης Σεπτεμβρίου 1956. 4) Πρεσβύτερον Ἐλευθέριον Τσισάκην τοῦ Νικολάου, τέως ἐφημέριον τῆς ἐνορίας Προφήτου Ἥλιου Καστέλλας Πειραιῶς, Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν, ἐκ δρχ. 589 μηνιαίως καὶ ἀπὸ 1ης Αὐγούστου 1956.

4. Λ ό γ ω π ρ ο ὄ ρ ο υ θ α ν ά τ ο υ. Εἰς τὰς : 1) Πρεσβυτέραν Σοφίαν, χήραν τοῦ ἀποβιώσαντος τὴν 1-7-56 πρεσβυτέρου Νικολάου Πανταζῆ τοῦ Δημητρίου, τέως ἐφημερίου τῆς ἐνορίας τοῦ Ἱ. Ναοῦ Ἄγ. Παρασκευῆς-Κατερίνης, Ἱ. Μητροπόλεως Κίτρους, ἐκ δρχ. 413 μηνιαίως καὶ ἀπὸ 2ας Ἰουλίου 1956. 2) Πρεσβυτέραν Μαρίαν, χήραν τοῦ ἀποβιώσαντος τὴν 14-4-56 πρεσβυτέρου Μιχαὴλ Πρασίνου τοῦ Νικολάου, τέως ἐφημερίου τῆς ἐνορίας Κουφονησιῶν-Ἀμοργοῦ, Ἱ. Μητροπόλεως Θήρας, ἐκ δρχ. 398 μηνιαίως καὶ ἀπὸ 15 Ἀπριλίου 1956. 3) Πρεσβυτέραν Ἥλιοστάλακτῆν, χήραν τοῦ ἀποβιώσαντος τὴν 8-7-56 πρεσβυτέρου Εὐσταθίου Μωραΐτου τοῦ Γεωργίου, τέως ἐφημερίου τῆς ἐνορίας Καρυσσίδας, Ἱ. Μητροπόλεως Κερκύρας καὶ Παξῶν, ἐκ δρχ. 460 μηνιαίως καὶ ἀπὸ 9ης Ἰουλίου 1956. 4) Πρεσβυτέραν Ἀναστασίαν, χήραν τοῦ ἀποβιώσαντος τὴν 1-8-56 πρεσβυτέρου Ἠλία Καλύβα τοῦ Γεωργίου, τέως ἐφημερίου τῆς ἐνορίας Χωρεμίου Μεγαλοπόλεως, Ἱ. Μητροπόλεως Γόρτυνος καὶ Μεγαλοπόλεως καὶ ἀγάμου θυγατέρας αὐτοῦ Ζωὴν καὶ Παρθενώπην καὶ ἀνήλικον υἱόν του Δημήτριον, ἐκ δρχ. 476 μηνιαίως καὶ ἀπὸ 2ας Αὐγούστου 1956. 5) Πρεσβυτέραν Ἀναστασίαν, χήραν τοῦ ἀποβιώσαντος τὴν 20-6-56 πρεσβυτέρου Ἀνθίμου Παπαδοπούλου τοῦ Ἰωάννου, τέως ἐφημερίου τῆς ἐνορίας Ἄγ. Βασιλείου, Ἱ. Μητροπόλεως Θεσσαλονίκης, ἐκ δρχ. 460 μηνιαίως καὶ ἀπὸ 1ης Ἰουλίου 1956.

Μετεβιβάσθησαν δὲ αἱ συντάξεις: 1) Τῆς ἀποβιώσασης τὴν 7-5-56 συνταξιούχου πρεσβυτέρας Παγῶνας Μανίκα τοῦ Στεφάνου, εἰς τὴν ἄγαμον θυγατέρα τῆς Γεωργίαν Στεφάνου Μανίκα, ἀπὸ 1ης Ἰουνίου 1956 ἐκ δρχ. 385 μηνιαίως, 2) Τοῦ ἀποβιώσαντος τὴν 6-8-56 συνταξιούχου Ἱεροφάλτου Κωνσταντίνου Μίγκου τοῦ Ἀποστόλου, εἰς τὴν σύζυγον αὐτοῦ Φωτεινὴν Κωνστ. Μίγκου, ἀπὸ 7 Αὐγούστου 1956, ἐκ δρχ. 385 μηνιαίως. 3) Τῆς ἀποβιώσασης τὴν 25-7-56 συνταξιούχου πρεσβυτέρας Αἰκατερίνης Χλεχλέ τοῦ Ἡλία, εἰς τὰς ἀγάμους θυγατέρας αὐτῆς Φωτεινὴν καὶ Ἀσπασίαν Ἡλ. Χλεχλέ ἀπὸ 1ης Αὐγούστου 1956 ἐκ δρχ. 495 μηνιαίως. 4) Τοῦ ἀποβιώσαντος τὴν 12-8-56 συνταξιούχου πρεσβυτέρου Παρασκευᾶ Ζαχαροπούλου τοῦ Ἀναστασίου, εἰς τὴν πρεσβυτέραν αὐτοῦ Παναγιώταν, ἀπὸ 1ης Σεπτεμβρίου 1956 ἐκ δρχ. 411 μηνιαίως. 5) Τοῦ ἀποβιώσαντος τὴν 18-8-56 συνταξιούχου πρεσβυτέρου Ἀθανασίου Ἐλεμίνογλου τοῦ Λαζάρου, εἰς τὴν πρεσβυτέραν αὐτοῦ Μαρίαν, ἀπὸ 1ης Σεπτεμβρίου 1956 ἐκ δρχ. 420 μηνιαίως. 6) Τοῦ ἀποβιώσαντος τὴν 20-8-56 συνταξιούχου πρεσβυτέρου Κυριαζῆ Χατζηδήμου τοῦ Ἰωάννου, εἰς τὴν πρεσβυτέραν αὐτοῦ Παρασκευὴν, ἀπὸ 1ης Σεπτεμβρίου 1956 ἐκ δρχ. 442 μηνιαίως.

Ἐχορηγήθησαν ἐφ' ἅπασ βροηθήματα: Εἰς τοὺς Αἰδес. Κωνστ. Γεωργ. Μακρῆν δρχ. 2.960, Δημήτρ. Χρ. Παπακρήστου ἢ Συνίκην δρχ. 2690, Νικόλ. Ἀποστ. Μελίδην δρχ. 3.070, Παναγ. Ἀθαν. Σακελλαρίου ἢ Μάγειραν δρχ. 3.070, Ἄνδρ. Γεωργ. Μιχαλόπουλον δρχ. 2.960, Σπυρίδωνα Βασίλ. Γκέκαν δρχ. 2.960, Δημήτρ. Θεοδώρου Παπαθεοδώρου δρχ. 3.070, Ἱεροψ. Ἀπόστ. Ἰωάν. Καλορίτην 2.710. Αἰδεσιμ. Δημήτρ. Ἰωάν. Παπαϊωάννου ἢ Ντούσαν δρχ. 3.070, Δημήτρ. Γεωργ. Φρυδᾶν δρχ. 2.490, Γεώργ. Ἰωάν. Κοκκῶνην ἢ Διαμαντόπουλον δρχ. 2.960, Σωτ. Θεοδος. Βασιλοῦδην δρχ. 3.130, Δημήτρ. Νικολ. Ντότσιαν δαχ. 3.140, Γεώργ. Γρηγ. Καραδήμαν 3.020, Πέτρον Πέτρου Τσολάκην δρχ. 3.150, Γεώργ. Νικ. Μακρίδην δρχ. 2.815, Γεώργ. Χριστ. Θεοχάρην δρχ. 3.130. Διάκονον Βησ. Νικ. Δημητριάδην δρχ. 3.150. Πρεσβ. Σοφίαν Νικ. Παναταζῆ δρχ. 2.275, Μαρίαν Νικολ. Πρασίνου 1.930, Ἠλιοστάλακτην Εὐστ. Μωραΐτου 3.130, Ἀθαν. Ἡλία Καλύβα καὶ ἀγάμους θυγατέρας τῆς Ζωὴν καὶ Παρθενώπην καὶ ἀνήλικον υἱὸν τῆς Δημήτριον δρχ. 2.750, Ἀναστασίαν Ἀνθ. Παπαδοπούλου δρχ. 3.130. Αἰδес. Ἐλευθέριον Νικολ. Τσισκάκην δρχ. 2.960.

Τῇ 15ῃ Ὀκτωβρίου ἡ Γενικὴ Διεύθυνσις τοῦ Δημοσίου Λογιστικοῦ ἀπέστειλε πρὸς τὰς Ἱεράς Μητροπόλεις, τὰς Οἰκονομικὰς Ἐφορίας καὶ τὰ Δημόσια Ταμεῖα τὴν κάτωθι ἐξαιρετικῶς ἐπέιγουςαν ἐγκύκλιον:

«Ἐχομεν τὴν τιμὴν νὰ γνωρίσωμεν ὑμῖν ὅτι δυνάμει τοῦ ἄρθρου 6 τοῦ Ν. Δ. 3559)1956, ἀπὸ τῆς 6ης Ὀκτωβρίου ἐ. ἔ. ἠυξήθη εἰς τὸ διπλάσιον τὸ ὑπὸ τῆς κειμένης νομοθεσίας προβλεπόμενον κληρικόσημον, ἐπὶ τῶν ἀδειῶν γάμου καὶ πράξεων διαζυγίων.

Ἀπὸ τῆς αὐτῆς ὡς ἄνω χρονολογίας, ἠυξήθησαν τὰ τέλη χαρτοσήμου ἐκκλησιαστικῶν ἀδειῶν γάμου καὶ πράξεων διαζυγίου. Κατὰ τὸν ὡς ἄνω νόμον τὰ τέλη ταῦτα ὀρίζονται ἴσα πρὸς τὸ ποσὸν τῆς ἐτησίας ἐνοριακῆς εἰσφορᾶς τοῦ αἰτούντος τὴν ἀδειαν γάμου ἢ τοῦ ἐπισπεύδοντος τὴν ἐκδοσιν τῆς πράξεως διαζυγίου καὶ ἐν οὐδεμιᾷ περιπτώσει δύνανται νὰ εἶναι κατώτερα τῶν 30 δραχμῶν.

Κατόπιν τῆς διὰ τῶν ἄρθρων 1 καὶ 4 τοῦ νεαροῦ νόμου αὐξήσεως τῆς ἐνοριακῆς εἰσφορᾶς, τὰ τέλη ταῦτα χαρτοσήμου ἀνέρχονται διὰ τὰς

ἀδειας γάμου καὶ πράξεις διαζυγίου τὰς ἐκδιδομένας ἀπὸ 6)10-31)10)56 εἰς τὰ κάτωθι ποσά:

1. Διὰ τοὺς διαμένοντας εἰς τὴν Α' Περιφέρειαν (περιφέρειαν Διοικήσεως Πρωτεύουσας καὶ Θεσσαλονίκης).

Διὰ τὴν Α'	κλάσιν	εἰς	δρχ.	167
»	»	Β'	»	»
»	»	Γ'	»	»

2. Διὰ τοὺς διαμένοντας εἰς τὴν Β' περιφέρειαν (πόλεις πληθυσμοῦ ἄνω τῶν 25.000 κατοίκων).

Διὰ τὴν Α'	κλάσιν	εἰς	δρχ.	82
»	»	Β'	»	»

3. Διὰ τοὺς διαμένοντας εἰς τὴν Γ' Περιφέρειαν (πόλεις πληθυσμοῦ 10.000 - 25.000 κατοίκων).

Διὰ τὴν Α'	κλάσιν	εἰς	δρχ.	55
------------	--------	-----	------	----

Δι' ἀπάσας τὰς λοιπὰς περιπτώσεις ἤτοι διὰ τὴν Γ' κλάσιν τῆς Β' Περιφέρειας, διὰ τὴν Β' καὶ Γ' κλάσιν τῆς Γ' Περιφέρειας καὶ διὰ τοὺς διαμένοντας εἰς πόλεις κωμοπόλεις καὶ χωριά μέχρι 10.000 κατοίκων θὰ εἰσπράττηται τέλος χαρτοσήμου ἕκ δρχ. 30.

Διὰ τὴν ἐφαρμογὴν τῶν ἀνωτέρω διατάξεων ὁ αἰτῶν ἄδειαν γάμου ἢ τὴν ἐκδοσὶν πράξεως διαζυγίου θὰ προσκομίζῃ εἰς τὴν ἀρμοδίαν διὰ τὴν ἐκδοσὶν τῶν πράξεων τούτων Ἐκκλησιαστικὴν Ἀρχὴν βεβαιώσιν τοῦ οἰκείου Δημοσίου Ταμείου ἐμφαίνουσιν τὴν κλάσιν εἰς ἣν ἔχει καταταγῆ αὐτός, ἢ ὁ ἀρχηγὸς τῆς οἰκογενείας του, ἐὰν ὁ αἰτῶν δὲν ἀποτελῇ ἰδίαν οἰκογένειαν, βάσει δὲ τῆς βεβαιώσεως ταύτης θὰ ὑπολογίζεται τὸ ὀφειλόμενον τέλος χαρτοσήμου.

Ἐπειδὴ ὁμως εἰς πλείστας ὄσας ἐνορίας δὲν ἔχουσι καταρτισθῆ κατάλογοι τῶν ὑποχρέων εἰς καταβολὴν ἐνοριακῆς εἰσφορᾶς, ἐφ' ὅσον ἕκ τῆς βεβαιώσεως τοῦ Δημοσίου Ταμείου προκύπτει, ὅτι ὁ αἰτῶν τὴν ἄδειαν ἢ ὁ ἀρχηγὸς τῆς οἰκογενείας του δὲν ἔχει περιληφθῆ εἰς τοὺς καταλόγους τῶν ὑποχρέων εἰς πληρωμὴν ἐνοριακῆς εἰσφορᾶς, θὰ εἰσπράττηται προκειμένου περὶ τῶν διαμενόντων εἰς τὴν Α' καὶ Β' περιφέρειαν τὸ τέλος χαρτοσήμου τὸ προβλεπόμενον κατὰ τ' ἀνωτέρω διὰ τὴν Β' κλάσιν αὐτῶν, ἐξαιρέσει τῶν προσκομιζόντων πιστοποιητικὸν ἀπορίας παρ' ὧν θὰ εἰσπράττηται τέλος δρχ. 30 Καὶ τῶν ὁμολογουμένως πλουσίων παρ' ὧν θὰ εἰσπράττηται τὸ τέλος τῆς Α' κλάσεως. Διὰ τοὺς ὁμολογουμένως πλουσίους τῆς Γ' περιφέρειας θὰ εἰσπράττηται τέλος δρχ. 55 καὶ δι' ἅπαντας τοὺς λοιποὺς δρχ. 30.

Σχετικῶς γνωρίζομεν ὑμῖν ὅτι διὰ τὴν ἐφαρμογὴν τῶν διατάξεων τοῦ ὡς ἄνω Ν. Δ. κυκλοφορεῖ κατ' αὐτὰς λεπτομερῆς ἐγκύκλιος, ἢ παρῶσα δὲ ἐκδίδεται μόνον πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς ἐφαρμογῆς τῶν διατάξεων αὐτοῦ τῶν σχετικῶν μετὰ τὴν αὐξήσιν τοῦ κληρικοσήμεου καὶ τῶν τελῶν χαρτοσήμου ἐπὶ ἀδειῶν γάμου καὶ πράξεων διαζυγίων καὶ διὰ τὸ μέχρι τέλους Δεκεμβρίου ἐ.ἔ. χρονικὸν διάστημα.

Ὁ Γεν. Διευθυντῆς
Γρ. Ζαριφόπουλος.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Ἱ. Μητρόπολιν Λευκάδος καὶ Ἰθάκης. Ἐλάβομεν τὸ ὑπ' ἀριθ. 472/12-10-56 ὑμέτερον ἔγγραφον. Ἡ προκήρυξις θὰ δημοσιευθῆ δλόκληρος ἐκ νέου. — **Ἱ. Μητρόπολιν Καλαβρύτων καὶ Αἰγιαλείας.** Ἐλάβομεν τὸ ὑπ' ἀριθ. 643/1-10-55 ἔγγραφον καὶ ἐπεφέραμεν τὴν δέουσαν μεταβολὴν εἰς τὴν διευθύνειν τοῦ αἵδεσ. Χρ. Ρηγοπούλου. Εὐχαριστοῦμεν. — **Πανοσ. Ἀρχιμανδρίτην Δαμασκηνὸν Κοντόσταυλον, Φρόνωνος 23, Γούβαν.** Περὶ τῆς χειροτονίας σας οὐδεὶς μέχρι σήμερον μᾶς εἰδοποίησεν. Τὸ Τ.Α.Κ.Ε. ἐνεργεῖ τὴν κράτησιν, ἀλλὰ περὶ τῶν ἐκάστοις νέων χειροτονιῶν καὶ λοιπῶν μεταβολῶν εἰδοποιούμεθα ὑπὸ τῶν Μητροπολιτικῶν Γραφείων. Τοιοῦτόν τι ὁμῶς δὲν συνέβη ἐν σχέσει πρὸς ὑμᾶς. Ἐκ τῶν ζητούμενων σὰς ἐστάλησαν ὅσα ὑπῆρχον. — **Κύριον Θεόδωρον Μητρόπουλον, Βαρθολομιὸ Ἥλεις.** Ἐκτὸς τῶν ἐν τῇ ἐπιστολῇ σας σημειουμένων μουσικῶν βιβλίων ὑπάρχουν καὶ ἕτερα. Ἐνδεικτικῶς σὰς ἀναφερομεν μερικὰ ἐξ ὧν ἔχομεν αὐτὴν τὴν στιγμήν ὑπ' ὄψει μας. Θεοδοσίου Γεωργιάδου α) Νέα Μοῦσα, β) Βυζαντινῆς Μουσικῆς Πλοῦτος. Κωνσταντίνου Πρίγκου, α) Νέα Φόρμιγξ (Δοξαστάριον), β) Σειρά Ἀναστασιματάριον. Ἀθανασίου Καραμάνη, Τόμο Γενικῆς Ἀκολουθίας τῆς Μουσικῆς. Ἀθανασίου Παναγιωτίδου, Ἐπίτομον Ἀναστασιματάριον, Ἀντωνίου Σύρκα, α) Νέον Δοξαστάριον, β) Τριψῆδιον, γ) Ἐνδεκα Ἐωθινὰ κλπ. Μουσικὰ βιβλία δύνασθε νὰ προμηθευθῆτε γράφοιτες εἰς τὴν Ἀποστολικὴν Διακονίαν, Ἰασίου 1, Ἀθῆναι. — **Αἶδεσ Π. Πετρίδην, Ἀκροπόταμον Θεσσαλονίκης.** Τὸ φύλλον θὰ στέλλεται εἰς τὴν νέαν σας διευθύνειν. — **Πανοσ. Ἀρχιμ. Γερμανὸν Δημητρόπουλον, Καλλιθέαν Ἀθηνῶν.** Ἀλλαγὴ διευθύνσεώς σας ἐγένετο. — **Αἶδεσ. Εὐάγγελον Καραγιάννην, Ἱ. Ν. Ταξιαρχῶν, Ἰθάκης.** Ταχυδρομικῶς σὰς ἀποστέλλομεν κατάλογον ἐκδόσεων Ἀποστολικῆς Διακονίας. Διὰ τὴν ἀποστολὴν ἀντιτύπον τοῦ δελτίου «Φωνὴ Κυρίου» ἀπυθνυθῆτε εἰς τὴν Ἀποστολικὴν Διακονίαν, Ἰασίου 1, Ἀθῆνας. Ἐκαστον φύλλον τιμᾶται λεπτὰ ἕξ (6), συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν ἐξόδων ταχυδρομῆσεως. Διὰ τὴν ἀποστολὴν τοῦ Μικροῦ Εὐχολογίου πρέπει ν' ἀποστείλετε δοχ. 25,30 διὰ τὴν ἀξίαν τοῦ βιβλίου καὶ δοχ. 3 δι' ἐξόδα ταχυδρομῆσεως. — **Αἶδεσ. Γεώργιον Ἀλεξ. Οἰκονόμου, Πηγὰς Ἀρτης.** Ἐλάβομεν τὴν ἐπιστολὴν σας κοὶ τὴν φωτογραφίαν τοῦ νεογεγενηθέντος Ἱ. Ναοῦ Γεν. Θεοτόκου Πηγῶν, τὴν ὁποίαν καὶ θὰ δημοσιεύσωμεν εἰς ἄλλο φύλλον. — **Αἶδεσ. Μελέτιον Ρόκκαν, Νικησιανῆς Παγγαίου.** Ἀλλαγὴ διευθύνσεώς σας ἐγένετο. — **Αἶδεσ. Παναγ. Ἄλ. Παλαιολόγον, Λαφύστιον Λεβαδείας.** Ὅπως καὶ εἰς τὸ προηγούμενον τεῦχος ἐγράψαμεν, διὰ τοὺς ἱεροσπουδαστὰς καὶ μαθητὰς ἐκκλησιαστικῶν Σχολῶν ἔχει ὀρισθῆ συνδρομὴ μειωμένη. Ἀσφαλῶς καὶ ὑμεῖς θὰ συμφωνήτε, ὅτι αἱ οικονομικαὶ δυσχέρειαὶ τὰς ὁποίας ἀντιμετωπίζουν οἱ ὑποψήφιοι ἱερεῖς, ἀλλὰ καὶ ἡ ἀνάγκη τῆς πνευματικῆς τῶν ἐνοχῆσεως δὲν δικαιολογοῦν ἀπλῶς, ἀλλὰ καὶ ἐπιβάλλουν τὴν ἰδιαίτηραν αὐτὴν μεταχείρισιν. — **Πανοσ. Ἀρχιμ. Ἐπιφάνιον Χριστοδοῦλου, Σπεσιῶν 52β, Ἐνταῦθα.** Ἀλλαγὴ διευθύνσεώς σας ἐγένετο. — **Αἶδεσ. Μιχαὴλ Ρούπαν, Πυργετὸν Δαρίας.** Τὴν ἐπιστολὴν σας διεβίβασαμεν εἰς τὴν Ἀποστ. Διακονίαν, ἥτις καὶ ἐκδίδει τὴν «Φωνὴν Κυρίου». Παρακαλοῦμεν ὅπως, διὰ τὴν καλύτεραν ρύθμισιν τοῦ ζητήματος, ἔλθητε εἰς ἐπαφὴν μετὰ τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας. — **Κύριον Εὐστράτιον Λεβαντέζον, Ἰεροψάλτην, Πλωμάριον Λέσβου.** Ταχυδρομικῶς ἀπεστείλαμεν ἐκ νέου τὰ ζητηθέντα τεύχη. Ἐλάβομεν τὸ ὑπόλοιπον τῆς ὀφειλῆς σας καὶ σὰς εὐχαριστοῦμεν. — **Ὁσ. Μοναχὸν Μακάριον Παπακυρίλλου, Ν. Σκήτην Λάφνης Ἁγίου Ὁρους.** Σὰς ἀπηντήσα-

μεν δι' ἐπιστολῆς. — **Αἶδες. Νικόλαον Ν. Τσιλιμιγκάκην**, Καρθιανὰ Κισσάμου Κρήτης. Τὸ «Ὠρολόγιον τὸ Μέγα» τιμᾶται δραχμᾶς 80, ἡ «Ὀκτώηχος» ἐκάστη δραχμᾶς 10, τὸ δὲ «Ψαλτήριον» δραχ. 35. Ἡ ἀποστολὴ τῶν ἐν λόγῳ βιβλίων θὰ ἐπιβαρυνθῇ δι' ἐτέρων 10 δραχμῶν, δι' ἔξοδα ταχυδρομῆσεως. — **Αἶδες. Παναγιώτην Μυλωνᾶν**, Σαγείκα. Βιβλία περιέχοντα κηρύγματα ὑπάρχουν πολλά. Προχείρως σὰς ἀναφέρωμεν μερικὰ ἐξ αὐτῶν. Μητροπολίτου Περγάμου Ἀδαμαντίου «Φῶς καὶ ζωή», δραχ. 50, Μητροπολίτου Πέλλης Διονυσίου, 52 Ὀμιλῖαι εἰς τὰ Κυριακὰ Εὐαγγέλια δραχ. 18. Καραπατάκη, Λόγοι καὶ Ὀμιλῖαι δραχ. 45. Κουϊμουτσοπούλου, Ὀμιλῖαι εἰς τὰ Εὐαγγέλια δραχ. 30, κ.λ.π. Παρακαλοῦμεν γράφατέ μας τίνος συγγραφῆς τὸ βιβλίον ἐπιθυμεῖτε νὰ σὰς ἀποστείλωμεν, ἀποστέλλοντες συγχρόνως καὶ τὸ ἀντίτιμον αὐτοῦ, ἠΰξημένον κατὰ 10%, δι' ἔξοδα ταχυδρομῆσεως. — **Κύριον Κωνσταντῖνον Κουσουλόν**, Νεμεῖαν. Τὴν γραμμὴν καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ περιοδικοῦ θ' ἀντιληφθῆτε ἐκ τῆς ἀγαγνώσεως τούτου. — **Αἶδες. Βασίλειον Καπόταν**, Καλλιρρόην Μεσσηνίας. Ἐνεγράφητε εἰς ἀμφοτέρω τὰ περιοδικά. — **Πανος. Ἀρχιμανδρίτην Αἰμιλ. Σουβατζήν**, Ὀφρῖνιον (;). Ἡ αἰτήσις σας ἐλήφθη παρὰ τοῦ Τ.Α.Κ.Ε., ἡ ἀρμοδιὰ ὑπηρεσία τοῦ ὁποίου σὰς ἀπήντησεν, ἀλλ' ἡ σχετικὴ ἀλληλογραφία ἐπιστράφη, δεδομένου ὅτι ἡ διεύθυνσίς σας ἦτο ἑλλειπής. Δυστυχῶς οὔτε ἡμεῖς ἠδυνήθημεν νὰ παρασάξωμεν εἰς τὸ Τ.Α.Κ.Ε. πληροφορίας σχετικῶς μὲ τὴν ταχ. διεύθυνσίν σας, διότι καὶ εἰς τὴν πρὸς τὸ περιοδικὸν ἐπιστολὴν σας ἀναγράψατε μόνον τὸ ὄνομα τοῦ χωρίου. Παρακαλοῦμεν γράφατέ μας εἰς ποίαν Μητρόπολιν ὑπάγεσθε, ὡς καὶ πλήρη τὴν ταχυδρομικὴν σας διεύθυνσιν. — **Αἶδες. Π. Μιχαηλίδην**, Βελανίδιον Λακωνίας. Ἐὰν αἱ ἀποδείξεις, αἱ ὁποῖαι σὰς χορηγοῦνται κατὰ τὴν ἀγορὰν διαφόρων εἰδῶν εἶναι ἠριθμημένα ἢ φέρον τὴν ἐνδειξιν «ἐχαρτοσημάνθη τὸ παρ' ἡμῖν στέλεχος», δὲν θὰ ἐπικολλᾶται χαρτόσημον. Ἐὰν αἱ ἀποδείξεις εἶναι ἀπλάι, θὰ ἐπικολλᾶται ἐπ' αὐτῶν χαρτόσημον 1% ἐπὶ τῆς ἀξίας τοῦ ἀγοραζομένου εἶδους. Ἐπὶ ἀποδείξεων δι' ἡμερομίσθια ἐργατῶν καὶ τεχνιτῶν θὰ ἐπικολλᾶται χαρτόσημον 1%. — **Αἶδες. Μιχαὴλ Νοτίδην**, Ἡγουμενίσσαν Ἰωαννίνων. Σὰς πληροφοροῦμεν ὅτι μέχρι τῆς 22-10-1956 τὰ διὰ τὴν συνταξιοδότησίν σας δικαιολογητικά δὲν ἔχουν ληφθῆ παρὰ τοῦ Τ.Α.Κ.Ε.

ΤΑ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ε. Θ., Εἶναι ὁ ζήλος μας γνήσιος; — Ὁ φωτισμὸς (κατὰ τὸν Πρωτοπρ. Κ. Καλλίνικον). — **Θεοδ. Σπεράντζα**, Ὁ Παπα-Σταμάτης τῆς Βούσης. — **Βασ. Ἡλιάδης**, Ἐνας ἠρωϊκὸς ἱερεὺς ποῦ ἀφοπλίζει τοὺς δυνάστας. — **Φ. Γιοφύλλη**, Οἱ ἅγιοι Ἀνάργυροι. — **Ἀρχιμ. Νικοδήμου Βαλληγδόρα**, Κηρύγματα εἰς τὰ Εὐαγγέλια τῶν Κυριακῶν. — **Εἰδήσεις τοῦ Τ.Α.Κ.Ε.** — Ἐγκύκλιος τῆς Γενικῆς Διευθύνσεως τοῦ Δημοσίου Λογιστικοῦ. — Ἀλληλογραφία.

Δι' ὅ,τι ἀφορᾷ εἰς τὸν «Ἐφημέριον» ἀπευθυντέον :
 Πρὸς τὴν Διεύθυνσιν τοῦ Περιοδικοῦ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ»
 Ὄδὸς Φιλοθέης 19, Ἀθῆναι, Τηλ. 27-689.

*Υπεύθυνος Τυπ/φείου : Τ. Ρούτσης, Κουκουλάρη 9, Ν. Χαλκηδών.